

XIV. évfolyam
6. szám
ROMALAP
2006. június
Ára: 180 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

A 13 hónap alatt elhivatott
szociális gondozó és ápolóvá váltak.

Farkas Miklósnét
kiváló feleletéért
szóbeli dicséretben részesítette
a vizsga bizottság.

Kállai Gyulánét,
a rákóczipfalvai
ESZI foglalkoztatja tovább.
Az ESZI a projektben
konzorciumi partnerként
foglalkoztató volt.

A szolnoki Farkas Klaudia
a vizsga bizottság előtt.
Fotók: Csabai István

SZAKMÁT ÉS MUNKÁT KAPNAK A KÉPZÉS VÉGÉN

❖ Sikeresen vizsgáztak június 13-án azok a szociális gondozó és ápoló tanulók, akik a szolnoki székhelyű Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány HEFOP-2.3.1-1. rendelkezés „Integrált foglalkoztatásért” című programjában vesznek részt. A 2005 márciusában uniós és hazai támogatással indított képzési és foglalkoztatási projektben tízenkettő alacsony iskolai végzettségű, roma és nem roma férfi, illetve nő szerezhettek közműves és szociális gondozó és ápoló végzettséget. Az integrált foglalkoztatás lényege, hogy a projekt résztvevők a heti egy nap képzés mellett munkavégzés közben, konzorciumi partnernél szerezték meg azokat az ismereteket, amelyek a szakképzettséghez szükséges. A fiatalok többségét az elsődleges munkaerő-piacon helyezte el az Alapítvány.

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik
havonta.

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka@interware.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu. Főszerkesztő: Paksi Éva – Főmunkatárs: Farkas Kálmán – Tervezőszerkesztő: Gudmon Andrásné. Munkatársak: Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán, Lukács Ilona, Nyári Gyula, Rácz Lajos, Szécsi Magda – Szerkesztőségi titkár: Pálfi Elvira. Felelős kiadó: Farkas Flórián

Címlapfotó: Csabai István

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT. – Felelős vezető: Tankó Csaba ügyvezető igazgató
ISSN 1216-982X

„...a jövő kapuját is bezárják a cigányság előtt!”

Részlet Farkas Flórián június 19-ei parlamenti felszólalásából

AZ

Új Egyensúly megszorító csomag valamennyi társadalmi réteget sújtja. A cigányság esetében azonban társadalmi robbanáshoz vezethet. A munkanélküliségi ráta ma 7,8% körüli. A cigányság esetében ez 85–90%-os, vagyis 100 munkaképes korú cigány emberből 10, jó esetben 15 tud munkát vállalni. Ezeknek a munkát vállalni tudó – csekély számú – cigány embereknek a többsége vállalkozóknál van alkalmazásban, vagy fekete munkát végez.

A megszorító csomag a vállalkozók meglévő adóit is emeli, és új adómekekkel is terheli – ilyen a szolidaritási adó. Ebből az következhet, hogy a jövőben a vállalkozók már fekete munkára sem tudnak embereket felvenni, s így, elsősorban, a cigány munkavállalók kerülnek ki a munkaerőpiacról. Vagyis az intézkedéssel tovább erősödik a cigány munkanélküliség – a nyomor.

A 15%-os ÁFA kulcs 20%-ra emelkedik. Ez a legtöbb termék árára kihat. A gáz ára 30%-kal, a villanyáram díja 10–14%-kal emelkedik. Ennie a cigány embernek is kell, fűteni a cigány embernek is kell, világítani a cigány embernek is kell!

Az intézkedés kenyérgondokat fog okozni, és erősíti azt a cigány társadal-

mi nyomort, amely már ma is elviselhetetlen.

Önök a megszorító csomaggal a jövő kapuját is bezárják a cigányság előtt! Az idén több ezer tanulni akaró cigány fiatal nem kapta meg az ösztöndíját. A következő tanévben pedig, mintegy 35 ezren várnak erre. **De Önök ki sem írták az ösztöndíj pályázatot!**

A magyarországi cigányság 90%-a vidéken él. A kisiskolák, óvodák bezárásával a fiatal cigánytanulók legnagyobb és legfontosabb integrációs terepe szűnik meg.

Akik ezt a megszorító csomagot valamely torz egyensúly érdekében kigondolták, nyilvánvalóan még sosem voltak szegények, nem ismerik a nyomort.

A szlovákiai cigány dráma figyelmeztetés lehet. Figyelmeztetés Kelet-Közép-Európának és figyelmeztetés Magyarországnak is. A megszorító csomag következtében ma nem látom annak garanciáját, hogy hasonló eset nem következhetne be Magyarországon is.

Én nem szeretném, és ne is legyen így.

De a magyarországi cigány ember sem fogja békésen végignézni, hogy a gyermeke éhez és a családja élete kilátástalan!

Fotó: Csabai István

A KÜLÖNLEGES FEKETE PILLANGÓ

❖ A Hókirálynő Meseszínpad, az Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány és a Dr. Hegedűs T. András Alapítványi Szakiskola, Kollégium és Gimnázium közös szervezésében május 30-án került bemutatásra *Szécsi Magda: A különleges fekete pillangó* című zenés mesejátéka. A darab a másság elfogadásáról szól. Az ingyenes előadásra, melyet a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az V. kerületi Önkormányzat és a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány támogatott, Szolnok, Törökszentmiklós és Tiszapüspöki valamennyi kisdíákja meghívást kapott. A Hókirálynő Meseszínpad a zenés játékokat Karcagon, Újszászon, Kisújszálláson, Tiszabón, Tiszaroffon, Tiszaburán és Túrkevény is nagy sikerrel mutatta be.

„SZIVÁRVÁNYOS CIGÁNYKERÉK”

❖ A hajdúböszörményi gyerekek nyerték meg a „Szivárványos cigánykerék” elnevezésű, az Oktatási Minisztérium által támogatott műveltségi és művészeti vetélkedő döntőjét, melyet Salgótarjánban, a Balassi Bálint Megyei Könyvtárban rendeztek június 10-én. A csapatok a 2005 októberé és ez év májusa között zajlott tesztversenyen szereztek jogot arra, hogy megmérettessék magukat a

fináléban. A szervezők a 12 legjobbat hívták meg a döntőbe. Szoros, hangulatos versenyben Hajdúböszörmény csapata végzett az első helyen, megelőzve Hejőkeresztúr és Budapest csapatait. „A mai ingerült, előítéletes világban fontos, hogy a roma gyerekek büszkéek legyenek a származásukra, öntudattal, önbizalommal éljék meg, hiszen a roma kultúrának is megvannak a maga értékei, képes zseniális teljesítményekre – mondta *Erdős István*, a verseny szervezője.

KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁS

❖ *Heizer Antal*, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (NEKH) elnöke május 25-én tartott sajtótájékoztatóján a kisebbségi önkormányzati választásokkal kapcsolatos tudnivalókat ismertette. Mint mondta, a legfontosabb teendő, hogy – mind a szavazni vágyók, mind a választáson induló jelöltek – a hiánytalanul kitöltött kisebbségi választói jegyzéket július 15-ig

juttassák el a területileg illetékes jegyzőhöz. Május 31-ig az ország minden választópolgára megkapta a „kisebbségi választói jegyzékbe vételi kérelem” elnevezésű dokumentumot, amelyet – hiánytalan kitöltését követően – a települési önkormányzat jegyzője által biztosított helyre kell leadni. Egy-egy adott településen csak úgy alakulhat meg kisebbségi önkormányzat, ha a határidőig – azaz július 15-ig – legalább 30 személy feliratkozott a kisebbségi névjegyzékbe. A választáson való részvétel feltétele továbbá ugyancsak a kisebbségi névjegyzék kitöltése és leadása – közölte Heizer Antal. A NEKH-elnöke mindehhez hozzátette: „azt kérjük a nemzeti kisebbségekhez nem tartozóktól, hogy kövessék szimpátiával a kisebbségi önkormányzatok létrehozásának folyamatát, azonban abban direkt módon ne vegyenek részt”. A kisebbségi önkormányzati választással kapcsolatos tudnivalók letölthetők az Országos Választási Iroda honlapján.

KONFERENCIA A ROMA GYEREKEK ISKOLAI SIKEREINEK ELŐSEGÍTÉSÉRŐL

❖ *Göncz Kinga* ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter nyitotta meg a „Roma gyermekek iskolai sikereinek elősegítése” című kétnapos nemzetközi konferenciát május 31-én Pécsen. A konferencia szervezője a Partners Hungary Alapítvány, amely a Partnerek a Demokratikus Változásért nonprofit szervezet által Magyarországon, Szlovákiában és Csehországban párhuzamosan folytatott, négy éven át tartó Roma Együttműködési Program magyarországi koordinációjáért felelős. A találkozó célja a roma gyerekek oktatási integrációját elősegítő kormányzati programok, civil szervezetek által megvalósított projektek, egy-egy országban már jól bevált módszerek bemutatása, s a ve-

lük kapcsolatos tapasztalatcsere. A Magyarország, Csehország és Szlovákia részvételével 2003-ban indult és 2007-ben befejeződő program célja, hogy a romák és nem romák közti konfliktusok kezelésével elősegítse a cigányság társadalmi integrációját. A találkozó első napján előadásokat hallhattak a résztvevők, melyek azt támasztják alá, hogy a roma oktatási integrációt akadályozó, szociális, oktatási, illetve a diszkriminációval összefüggő problémákat egyidejűleg célszerű megoldani. Ehhez elengedhetetlen az állami szerepvállalás, támogatás, de a végrehajtás legnagyobb része a helybén dolgozó, helyi viszonyokat jól ismerő civil szervezetre hárul.

TÜNETÉS A ROMÁK ELLEN

♣ A csehországi Ústí Nad Labemben a Nemzeti Korporativizmus (NK) nevű szélsőséges szervezet tüntetést szervez „a pozitív diszkrimináció” ellen. Szerintük a romák előnyben részesítése rasszizmus. A rendőrség nagy erővel készül a demonstrációra. Az Ústí Nad Labem-i önkormányzat szóvivője, **Milan Knotek** elmondta: csak-

nem másfélszáz rendőrt vezényelnek majd a hétvégi demonstrációra védőpajzsokkal, kutyákkal, vízágyúval. Az NK az árvíz ideje alatt akarta megtartani az akciót, de az önkormányzat azt kérte: a súlyos helyzetre tekintettel halasszák későbbre. **Jirí Petrivalsky** az NK vezetője azt nyilatkozta: Ústí nad Labem ideális hely a tiltakozásra, mert sok roma él ott. A városban becslések szerint mintegy tízezer roma lakik, részben egy gettóban, amelyet az önkormányzat hét évvel ezelőtt fallal kerített el a nem romák lakta városrészekről. A nagy nemzetközi nyomás hatására azonban negyvenhárom nap múlva lebontották a falat, de a helyzet ma is feszült. Az NK már rendezett hasonló akciót a Hodonín-ban is, ahol a tüntetők összecsaptak az ellendemonstrálókkal. Akkor a rendőrök két szélsőségest vettek őrizetbe.

„CIGÁNYASSZONY” KEZÉBŐL NEM KELL NEKIK AZ ÉTEL

♣ Kétszázezer forint nem vagyoni kártérítést köteles fizetni Szalonna község önkormányzata annak a cigány származású asszony-

nak, akit azért nem alkalmazott a helyi óvoda konyháján, mert a falubeliek közülük: „cigányasszony” kezéből nem kell nekik az étel. Az asszonyt annak ellenére nem alkalmazták a konyhán, hogy a polgármester utasítására saját költségén elvégeztette a szükséges egészségügyi vizsgálatokat, és foglalkoztatását az óvoda vezetője is támogatta. A konyhai kisegítő munka helyett később felvették utcát seperi és szemetet szedni – ez ellen már nem volt kifogása a falubelieknek sem. A Miskolci Munkügyi Bíróság 2006. március 2. napján kelt ítéletében megállapította, hogy az asszonyt roma származása miatt nem alkalmazták a konyhai munkára. Önmagában az a körülmény – folytatta a bíróság –, hogy a kiválasztásnál a származás döntött anélkül, hogy a szakmai, emberi, alkalmasságot figyelembe vették volna, felperest megalázta, emberi méltóságában sértette, és azt juttatta kifejezésre, hogy a roma munkavállalók nem alkalmasak konyhai kisegítő munkára.

A CIGÁNY FIATALOK NAGY RÉSE MÁR NEM VÁLLALNA 6-7 GYEREKET

♣ Kevesebb gyermeket vállalnak a cigány családok Somogyban; a korábbi nagycsalád helyett ma már inkább a két-három gyermekes családmodell a jellemző a megye romáinál. Legalábbis ez derül ki abból a felmérésből, amely Barcsra készült erről, írja a Somogyi Hírlap. A városban, ahol 1200 roma él, gyakorlatilag nincs már 6-8-10 gyermekes család – mondta **Balogh Imre**, a somogyi cigány önkormányzat elnöke. – Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a megye legtöbb településén a barcsihoz hasonló folyamat zajlik. A 26 éves **Horváth Zoltán** és felesége három gyermeket nevel. Azt mondják: több nem lesz. – Ennyi gyereket lehet ma becsülettel felnevelni, s itt nemcsak az anyagiakra gondolok, hanem az odafigyelésre, törődésre is – állítja a barcsi roma fiatalember. Azt mondja: ismeretségi körében ő is azt látja, hogy egyre kisebbek a családok.

A RomaPage, a Romnet, az RSK és az MTI cikkei alapján összeállította: **Paksi Éva**

A stutgárdi Magyar Intézet rendezésében és meghívására került sor májusban Nyári Gyula fotóművész Gyökerek című fotókiállítására. A kiállítást, melyet az Európa Napok Kulturális rendezvényeinek keretében szervezték, Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman nyitotta meg. A kiállítás megrendezését a Pro Urbe Cultura Alapítvány és az OCO támogatta. Fotó: Nyári Gyula

A hónap hírei • A hónap hírei

Új Egyensúly – a Gyurcsány csomag

A gáz lakossági ára 30, a villamos energiáé 10-14 százalékkal emelkedik

Áremelések sorozata, adóemelés, intézmény megszüntetések, elbocsátások - ezek a fő elemei annak a drasztikus megszorítócsomagnak, amelyet Gyurcsány Ferenc miniszterelnök jelentett be június 11-én az Országos Érdekegyeztető Tanács ülésén.

Elfogadhatatlan, hogy az elmúlt négy év rossz kormányzásának minden terhét a magyar emberek vállára akarja tenni a kormány, miközben a multinacionális cégek és a bankok „példátlan profitot kaszáltak”, reagált a Fidesz és a KDNP a kormányfő bejelentéseire. **Pokorni Zoltán** hozzátette: az igazi „húsbavágó” intézkedések csak az önkormányzati választások után jönnek, a most bejelentett megszorítás csak a „kis csomag”. Az MDF középosztály- és vállalkozásellenesnek tartja a megszorító csomagot.

Kicsomagolás

Ár-emelés: Augusztusban a gáz lakossági átlagára 30, a villamos energiáé 10–14 százalékkal emelkedik. A jövőben átalakítják az ártámogatási rendszert is, nem alanyi jogon, hanem meghatározott rászorultsági alapon kap majd kompenzációt a lakosság. Gyógyszeráremelés – gyógyszer-támogatások csökkentése – gyógyító-megelőző kasszában zárolások (egyszeri, idei 40 milliárdos korrekció). BKV-, MÁV- és Volán-jegyáremelések.

Új adók, adóemelések: Az ingatlanadót 2008-tól vezetik be, amelyet a tízmillió forintot meghaladó lakó- és üdülőépületekre vetnek ki. Az áfa 15 százalékos kulcsát 20 százalékra növelik. Ebbe az áfakörbe tartoznak az élelmiszerek, a gáz-, a távhő-, víz- és csatornaszolgáltatás. Az eva kulcsát október 1-jétől 15-ről 25 százalékra növeli a kormány.

Járulékemelés: Szeptembertől az egyéni egészségbiztosítási járulék mértéke 4-ről 6 százalékra, a jövő év januárjától pedig további egy százalékkal emelkedik. Szintén szeptembertől fél százalékkal, 1,5 százalékra nő a munkavállalói járulék.

Magasabb jövedéki adó: A cigaretta jövedéki adója szeptembertől 5,7 százalékkal emelkedik. A bor kivételével az összes alkoholtartalmú ital jövedéki adója 7 százalékkal nő. Jövő évtől drágább lesz a gépjárműátírás illetéke.

Szolidaritási és kamatadó: A nyereséges vállalkozások és a 6 millió forint feletti éves jövedelemmel rendelkező magánszemélyek 4 százalék szolidaritási adó fizetésére

lesznek kötelezve. Szeptember elsejétől bevezetik a kamat- és a tőzsdei árfolyamnyereség-adót. Ennek mértéke 20 százalék. Januártól szűkül az igénybe vehető adókedvezmények köre is.

Központi elbocsátások: A közszférában összesen 12.500 dolgozót bocsátanak el. A minisztériumok épületeit eladják, helyettük magántőkéből egy új kormányzati negyed épül fel, amelyet bérelnék majd.

Összevont intézmények: Több mint 192 megyei szervezet regionális lesz, így többek között a rendőrség, a közlekedési felügyelet, és az APEH megyei igazgatóságai. Összesen 119 hasonló feladatot ellátó intézményt vonnak össze, és 32 szűnik meg (4100 fős létszámcsökkentés). A kormány kezdeményezi, hogy a jövőben az 1000 fő alatti településeken ne működhessenek önálló polgármesteri hivatalok.

Az új kormány

Gyurcsány Ferenc kijelölt miniszterelnök június 2-án bemutatta új kormányát. 11 minisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal működik az új kormányban. Három tárcát SZDSZ-es, a többit MSZP-s politikus irányíthat. **Az új kormány összetétele:** kancelláriaminiszter: **Szilvássy György**, oktatási és kulturális miniszter: **Hiller István**, honvédelmi miniszter: **Szekeres Imre**, egészségügyi miniszter: **Molnár Lajos**. Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium megszűnik, **Göncz Kinga**, a minisztérium vezetője külügyminiszter lesz. A szociális és munkaügyi miniszter **Kiss Péter**. A belügyminisztérium is megszűnik, **Lampert Mónika** volt belügyminiszter önkormányzati és területfejlesztési miniszter lesz. Ez azt jelenti, hogy Lampert Mónika belügyminiszteri feladatainak egy részét megtarthatja, de a rendvédelmi szervek irányítása átkerül az igazságügyi tárcához. Az igazságügyi miniszter **Petrétei József** lett.

Akik maradhattak posztjukon: a földművelésügyi tárca vezetője, **Gráf József**, a pénzügyminisztérium vezetője **Véres János**, a gazdasági miniszter **Kóka János** és **Persányi Miklós** környezetvédelmi miniszter.

Gyurcsány Ferenc gratulál új kormánya minisztereknek

VÉLEMÉNYEK A GYURCSÁNY CSOMAGRÓL

Balogh László a szolnoki cigány kisebbségi önkormányzat elnöke: A véleményem a megszorításokkal kapcsolatban vegyes. Ezt annál is inkább mondom, mert ha nem a Gyurcsány kormány nyeri az országgyűlési választásokat, az esetben a Fidesz kormány sem tehetett volna más lépéseket, ugyanis erre a reformra szüksége van az országnak. Abban biztos vagyok, hogy minket romákat természetesen jobban érint, mint az átlag nemcigány embereket. De ezt nekünk is át kell vészelnünk. Biztos vagyok abban is, hogy két év múlva talán ez a helyzet jobbra fog fordulni.

Miléné Herczeg Elvira, a túrkevei cigány kisebbségi önkormányzat elnöke: Aki figyelemmel kísérte az ország helyzetének az állapotát, az számított is rá, hogy jelentős változások fognak történni. Ettől függetlenül nagyon meglepett a gáz árának 30%-os, a villanyáram árának 14%-os emelkedése. A téli hónapokban igen magas plussz kiadás fogja terhelni a családok kasszáját: az elmúlt évek fejlesztésének köszönhetően nagyon sok családi ház gázfűtésre állt át. A növekvő adók pedig újból a fekete gazdaság felé fogják a vállalkozókat terelni, hisz egy-egy vállalkozásra már számtalan adóterhet vetettek ki.

Az adó és az áremelések éppen a létminimum alatt élő hátrányos helyzetű és többgyermekes és nyugdíjas családokat érintik majd a legérzékenyebben, hiszen közülük nagyon sokan most is máról holnapra élnek. Nem rendelkeznek tartalékokkal, így a megnövekedett kiadásokat sem tudják miből fedezni. Én úgy érzem, ez a csomag a bevételek növelésével számol csak, arról még nem hallottam, hogy az arra rászorulóknak milyen segítséget fognak nyújtani a minden napok átvészeléséhez, hogyan támogatják a munkahelyteremtést, az oktatást-szakképzést és az egészségügyet.

Tóviziné Lukács Iлона Tiszapüspöki: Azt gondolom, hogy azoknak az „egyszerű” embereknek, akik nem rendelkeznek közgazdasági ismeretekkel és társadalmi státuszuk nem teszi lehetővé, hogy az ország gazdasági helyzetét objektíven is képesek legyenek érzékelni, nagyon nehéz indulatmentesen nyilatkozniuk a kormány állítólag szükség-szerű megszorításairól. Merthogy mindenhol ezt halljuk: „muszáj, kell, elkerülhetetlen, és ha az ellenzék alakíthatott volna kormányt, az sem tett volna másként”....stb.

Én is „csak” szubjektíven érzékelem a gáz-, villamos energia-, gyógyszer-, járulék- és egyéb adóemelést, melyeket bérből és fizetésből élő emberként fogok megélni, és sajnos nem pusztán én, hanem gyermekeim is. Persze nekem is hasonlóképpen törnek felszínre indulataim, amikor azt a bizonyos jóléti állam kifejezést oly gyakran használják oly nagyon jól élő honatyáink és tanácsadóik, mint nagyon sok – eddig – magát a középosztályhoz soroló állampolgártársamnak.

Véleményem szerint az intézkedéscsomag bizonyos differenciálatlan elemei mélyítik a szegénységet, kilátástalan szociális helyzetbe hoz családokat, valamint erősíti a magasabb társadalmi és gazdasági státusszal rendelkező réteg amúgy sem gyenge pozícióját. Ezzel szemben viszont azzal is tisztában vagyok, hogy az ország államháztartási hiányának korrekciója legtöbbször csakis a szociális juttatások korlátozásával érhető el a legbiztosabban. Azonban végig gondolnám: biztos, hogy minden megszorításra szükség volt!?

Összeállította: Paksi Éva

Pokolra kell annak menni – roma rabszolgamunkások II. rész

– Hogyan jussunk túl a banktitkon?
– A tanúkihallgatásokon miért nem voltak roma jogvédők?

Brzezinka (KL Auschwitz II-Birkenau)
A vasúti rámpa, ahová megérkeztek a fogolyszállítmányok.

Ha egy magyar rabszolga, vagy kényszermunkásnő 1944–45-ben nem szülhette meg a gyermekét, akkor az asszonynak, hatvan évvel később az osztrák kormány fizetett. És akkor is, ha a kényszermunkásnők különleges klinikáján szült. Ha a mezőgazdaságban dolgozott, kárpótlásként 1 ezer 453, 46 eurót igényelhetett, ipari kényszermunkásként 2 ezer 543,55 eurót, ha pedig koncentrációs táborban volt, az ma 7 ezer 630,65 eurót ér. Persze csak akkor, ha mindezt valamivel vagy két túlélővel igazolta.

Házkutatás és iratlefoglalás a zsidó közalapítványnál

Az elmúlt két évben a Mazsók, a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány pesti székházában vagy negyvenszer tartottak házkutatást, melynek során a rendőrség vagy 40 ezer oldalnyi iratot vitt el; kétezer olyan aktát, melyek szenzitív, különleges adatokat tartalmaztak például arról, hogy 1944–45-ben a származása, a vallása, a nemzetisége, a testi vagy

szellemi fogyatékosága, esetleg a szexuális irányultsága miatt üldözték-e. S hogy az osztrák büntető-, vagy kényszermunkatáborban végeztek-e rajta orvosi kísérleteket, s a deportálás a rabszolgamunka során miféle súlyos és tartós fizikai és lelki károsodást szenvedett el.

Az Osztrák Köztársaság kormánya 2000. október 24-én kötött megállapodást a Magyar Köztársaság kormányával arról, hogy 672 millió osztrák schilling értékhatárig az osztrák szövetségi kormány Meg-

békélési Alapja egyszeri pénzjuttatásban részesíti mindazon magyar állampolgárokat, akiket a nemzeti szocialista rendszer 1944–45-ben a mai osztrák köztársaság területére deportált, és ott rabszolga-, vagy kényszermunkára kötelezett. A valamikori rabszolga-, és kényszermunkások evvel az egyszeri pénzjuttatással mondanak le visszavonhatatlanul arról, hogy az osztrák és német vállalatokkal valamint az Osztrák Köztársasággal s a Németországi Szövetségi Köztársasággal szem-

ben követeléseket támaszszanak.

Az OMA, az Osztrák Megbékélési Alap a magyar rabszolga-, és kényszermunkások felkutatásával a Mazsókot bízta meg, mely állami közalapítványként akkoriban a Miniszterelnöki Hivatalhoz tartozott. A közalapítványnak a zsidó igénylőkkel nem volt gondja, a túlélőkről a zsidó szervezeteknek ugyanis volt listájuk, csak a levelet kellett kiküldeni, hogy kárpótlási kérelmüket mielőbb adják be. A munkatáborokból hazatért

romákat azonban se szervezetek nem várták, és nem is írták őket össze csak azért, hogy később segíthessenek rajtuk.

2000-től 2003 tavaszáig a Mazsökhöz mindössze 150 roma kárpótlási kérelem érkezett, amit osztrák fél elenyészőnek tartott, a zsidó közalapítványt hibáztatta, majd fölkereste a Miniszterelnöki Hivatal, annak romaügyi államtitkárságát, és **Berki Judit** irodavezetőtől azt tudakolta, melyik magyar roma-szervezet tudna segíteni, hogy a roma kárpótlásról szóló információk eljussanak a romákhoz. A hivatal és az államtitkárság a cigány kisebbségi önkormányzatokat javasolta.

A Mazsöket a rendőrség először 2003 szeptemberében kereste meg, mert hogy a roma kárpótlással kapcsolatban visszaélések vannak, mire a zsidó közalapítvány kétségbeesésében **Telekit** a romaügyi államtitkárt hívta, mert ebből akár zsidó-cigány háború is lehet. Teleki azt válaszolta, forduljanak bizalommal a munkatársaihoz.

2003 végére a roma kárpótlásra jelentkezők száma 12 ezer 500-ra duzzadt, a városi és megyei rendőrkapitányságok pedig egyre gyakrabban fordultak a Mazsökhöz. Neveket és címeket akartak, hogy a zsidó közalapítvány adja át a roma ügyfelek teljes listáját.

Rendőrségi levél a Mazsöknék:

„Tájékoztatnom ... irodavezető urat, hogy a kalocsai rendőrkapitányság, sikasztás büntetének elkövetésének gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen nyomozást folytat. A nyomozás során szükségessé vált beszerezni azon Bács-Kiskun Megyei lakhelyű

magánszemélyek nevét és címét, akik a második világháború során deportálásra kerültek és az osztrák kárpótlási törvény alapján kényszermunka utáni kárpótlásra jogosultak és ezen igényüket a Mazsökon keresztül bejelentették. Mivel az osztrák törvény végrehajtására Magyarországon a Mazsök jogosult, nyilvántartással, kimutatással ezen igénylőkről csak önök rendelkeznek. Hivatkozva a büntetőeljárás törvény 71. §-ban foglaltakra, tekintettel az 1994. évi 31-es törvény 84-es pontjára, kérem a fenti adatok hatóságomhoz történő tizenöt napon belüli megküldését...” (Kalocsai Rendőrkapitányság)

*

A Mazsök nemet mondott. A Veszprém Megyei, a Komárom-Esztergom és a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságnak is meg a karcagi, a nagykanizsai, a balmazújvárosi, a hajdúszoboszlói és a sárvári stb. rendőrkapitányságnak is..., és **dr. Péterfalvi Attila** adatvédelmi ombudsmanhoz fordult, aki azt válaszolta: a szóban forgó adatkérés, azaz a különleges adatokat is tartalmazó iratok átadását a közalapítvány tagadja meg: „mivel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. Törvény (Rtv.) 84.§ i)-n) pontjai közé nem lehet besorolni a megkeresésekben jelzett bűncselekményt... – a rendőrségi nyomozó hatóság ...levélből az tűnik ki, hogya büntető eljárás kisebb értékre elkövetett csalás vétségének megalapozott gyanúja miatt folyik. ...Annak pedig tulajdonképpen alig van jelentősége, hogy a büntető eljárásról szóló törvény – a megkeresésben hivatkozott 178/A.§(1)bekezdése – alapján a nyomozó hatóság Önökhöz nem is fordulhatott volna, hiszen az e szakaszban téte-

lesen felsorolt szervezetek között – egyebek mellett – a közalapítványok nem szerepelnek...” (Budapest, 2003. október)

És a zsidó közalapítvány, hivatkozva az ombudsmani levélre, továbbra is megtagadta minden lista kiadását. Romalistával minden esetben maga a rendőrség érkezett.

*

– **Kassai úr, a romakárpótlás ügyében a nyomozást Bács-Kiskun Megyében ön vezette. A rendőrség hogyan jutott a roma kárpótlottak listájához?**

– A Mazsök az eljárás megindulását követően a teljes igénylők dokumentációját a rendelkezésünkre bocsátotta.

– **Önként?**

– Gondolja, hogy erőszakot követtünk el?

– **Önként kiadták a kárpótlást igénylők teljes listáját? Az összes személyes, érzékeny adattal? Romákét, akik lágerben és kényszermunkán voltak?**

– Nincs köze ennek ahhoz, hogy valaki roma vagy nem ... A Mazsöktől megkaptuk az anyagokat, hogy kik igényeltek Bács-Kiskun Megyében az Osztrák Megbékélési Alaptól kártérítést arra való hivatkozással, hogy elszenvetdtek a lágerrek borzalmait... Nézzze, ha a magyar rendőrség prominens főkapitánysága, amelyik tisztességgel, becsülettel végzi a munkáját, nem alkalmas arra, hogy a jogszabályoknak megfelelően adatkezeléssel foglalkozzon, akkor nagyon nagy baj lenne ebben az országban...

Ombudmani levél a Mazsöknék:

„Tisztelt Irodavezető Úr!... Válaszoltam **Dr. Ferenczi László** r. vezérőrnagy, az ORFK bűnügyi igazgatójának levelére, melyben ki-

fejtette a rendőrség álláspontját a II. világháború során Ausztria területére hurcolt személyek kárpótlással kapcsolatos bűncselekmények adatkezelési kérdéseiről.... Arra hívtam fel a főigazgató úr figyelmét, hogy „a szóban forgó, akár több száz – bűncselekményre utaló – esemény felderítése kapcsán, illetve azokkal összefüggésben a jogi bizonytalanság miatt könnyen jogellenes adatkezelésekre kerülhet sor, sőt, akár „visszaélés személyes adatokkal bűncselekmény minősített esete is megvalósulhat”... Az adatvédelmi követelményeknek is megfelelően tehát úgy kell folytatni a büntetőeljárást, hogy amennyiben a törvényi feltételek (például Rtv. 80.§-ának előírásai) azt nem teszik lehetővé – még véletlenül se kerüljenek a nyomozó hatósághoz a szóban forgó különleges adatok. Ennek megfelelően szerintem az is jogellenes, ha olyan jegyzőkönyvekhez jut hozzá a nyomozó hatóság amelyekben egyesek arról nyilatkoznak, hogy őket roma származásuk miatt vitték kényszermunkára.... A további félreértések elkerülése végett a bűnügyi főigazgató úr intézkedett, hogy az elkövetkező időben a ... megkeresések a különleges adatok átadására nem vonatkoznak...., (Dr. Péterfalvi Attila adatvédelmi biztos)

*

Volt olyan rendőrkapitányság, amelyik levélben maga ismerte el, hogy a roma kárpótlottak név-, és címlistájához az OTP-én keresztül jutott. A Mazsök ugyanis az Osztrák Megbékélési Alap egyszeri kárpótlását az OTP-én keresztül küldte meg az ügyfeleinek. Előbb értesítették őket arról, hogy az alap a kárpótlási kérelmüket jóváhagyta, majd

elküldték az OTP-fiókok listáját, válasszanak belőlük egyet, menjenek oda, a levelet mutassák be és rövest elmagyarázzák, hogyan kell átutalási devizaszámlát nyitnia. Vagyis a Mazsók a kárpótlási pénzt egy úgynevezett egyszer használatos számlára utalta, hogy azt kizárólag a túlélő vehesse föl, személyesen.

Rendőrségi levél a Mazsóknek:

„Tisztelt Irodavezető. 2005. január 13-án megkeresést küldtünk az OTP Bank Rt. felé, amelyben kértük, hogy a kérdéses időszakban átutalási devizaszámlát nyitott és arról Mazsók-kárpótlást felvett személyek bankszámla-kivonatainak másolatát a nyomozás érdekében részünkre küldjék meg. A megkeresést a pénzügyi igazgatóság teljesítette.

Kérem a tisztelt irodavezetőt, hogy a következő személyek kárpótlási iratainak eredeti példányait lefoglalás végrehajtására biztosítani szíveskedjék. A lefoglalást 2005. február 21-én **Cs. Zsolt** rendőrhadnagy... fogja foganatosítani... Segítő együttműködését köszönöm. (Püspökladány, 2005. február 18., rendőrkapitányság, bűnügyi osztály, **T. László** r. alezredes)

Rendőrségi levél a Mazsóknek:

„...Az OTP-től megkaptuk azon személyek adatait és számlakivonatait, akik 2004. és 2005. évben az OTP-nél átutalási devizaszámlát nyitottak és ezen számlákról a Mazsók által átutalt kárpótlási összeget vettek fel: (név-, és címlistával – a szerk.)

Debrecen, 2005. március 8., Rendőrkapitányság, vizsgálati osztály, **S. Zoltán** rendőr alezredes osztályvezető”

*
Volt olyan hét, hogy a rendőrséggel ellenkező zsidó közalapítványnál háromszor tartottak házkutatást és foganatosítottak iratlefoglalást. A Mazsóktól számszámra vitték el az aktákat. A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság is háromszor házkutatott és foglalt, egy-egy alkalommal százas név-, és címlistával. A zsidó közalapítvány körlevélben fordult a kapitányságokhoz, kérte, nevezzék meg, az általuk hozott listán kik a tanúk és kik a gyanúsítottak, de a kapitányságok minden esetben kitérő választ adtak. Ugyanakkor az OMA arra utasította a Mazsókat, hogy mindaddig, amíg valaki ellen érvényes és elmarasztaló bírósági ítélet nincs, addig a kárpótlási pénzt haladéktalanul utalja ki.

*
2005-re a Mazsók iratárából mintegy kétezer érzékeny adattal teli akta került a rendőrséghez. Mert, bár **Lázár János** rendőrtábornok, rendőrségi főtanácsos 2003 októberében kelt levelében a zsidó közalapítványnak azt tanácsolja, adja ki úgy az aktákat, hogy azok a szenzitív adatokat ne tartalmazzák, tudja mindenki, hogy ez képtelenség. Azért is, mert a kárpótlási kérdőív-adatlap utolsó oldala maga a jegyzőkönyv, melyet a túlélőnek ott, a cigány kisebbségi önkormányzat vezetője előtt kell kitöltenie, aláírnia... Lázár rendőrtábornok úr a levelében azzal nyugtatja a zsidó közalapítványt, hogy „az eljárást folytató nyomozó hatóságoknak a bizonyítás során nem kell felhasználnia az érintettek szenzitív, különleges adatait”, de hát az egész nyomozás a romákról, a roma túlélőkről s a velük kapcsolatos visszaélésekről szól. És az akták

is így, a szenzitív adatokkal együtt kerültek a rendőrséghez.

*
A zsidó közalapítvány az OTP-vel is felveszi a kapcsolatot, és **Hegedűs Éva**, az OTP Bank Rt. ügyvezető igazgatója, a lakossági üzletági igazgatóság vezetője a személyes megkeresés után a következő válaszlevelet küldi: „... Az OTP Bank Rt. a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi 112-es törvény alapján banktitokként kezeli ügyfelei adatait. A banktitok köre többek között az ügyfelek személyére, adataira, számláinak egyenlegére, forgalmára, valamint a bankkal kötött szerződéseire vonatkozik.

*
Az OTP Bank a törvény előírásainak megfelelően köteles a hivatalos rendőrségi és ügyészeti megkeresésekre, az abban foglaltaknak megfelelően adatokat szolgáltatni. Ennek megfelelően úgy ítéljük meg, hogy az OTP Bank Rt. ügyészi ellenjegyzéssel ellátott rendőrségi megkeresésre történt adatszolgáltatása nem jogszabályellenes. Különös tekintettel arra, hogy ezt egy olyan szervezet felé tette, amely a jogszabály alapján jogosult ezen ügyfél-adatok megismerésére, valamint arra, hogy a nyomozó hatóság két lépcsőben is beszerezheti ezeket az adatokat. Azaz, ha először bekéri a Mazsók számlaforgalmát, és annak alapján immár szám szerint azonosítja a célszámlákat...” (2005. március 3.)

*
„Tisztelt irodavezető úr! ...,beadványa nyomán megkerestem **Csányi Sándort**, az OTP Bank Rt. elnökét, mivel a rendőrség a nyomozás során az OTP Bankot kereste meg a különféle számlaadatok kia-

dása iránt... Válaszában az elnök úr leírta, hogy az OTP Bank Rt. mindazon megkeresések esetében, melyek tartalmazták annak az ügyfélnek vagy bankszámlaszámának a megjelölését, akiről vagy amiről a hatóság a banktitok kiadását kérte, eleget tett a vonatkozó törvényi előírásokon alapuló adatszolgáltatási kötelezettségének.... Az OTP Rt. csak olyan megkeresésekre adott tájékoztatást, melyek nem voltak túl általánosak és megfeleltek a jogszabályi követelményeknek... (Részlet dr. Péterfalvi Attila adatvédelmi biztos 2005. október 25-i leveléből)

*
2006. márciusa. Érkeznek vissza az akták a Mazsókhoz. Mert vannak városok és megyék, ahol a nyomozást már befejezték. Az akták fénymásolatai bekerültek a bűnügyi iratokba, azok meg a bűnügyi irattárba... Mostanában egyre több, tanúként kihallgatott, idős roma kezd beszélni. A rendőri kihallgatásokról. Arról, a rendőrök hogyan viccelődtek. Például azon, „aztán milyen kísérleteket végeztek magukkal, és ha már kint voltak, miért nem maradtak ott...” A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány már az eljárások kezdetén arra kérte a roma szervezeteket, segítsenek, a tanúkihallgatások, épp a félelmek miatt, roma jogvédők jelenlétében történjenek.

Nem perel a Mazsók

A Mazsók nem perel, csupán az Osztrák Megbékélési Alap meghatalmazása alapján polgári jogi igényeket támaszt mindazokkal szemben, akik az OMA-nak anyagi kárt okoztak.

Scipiades Erzsébet

Megjelent a Népszavában
2006. március 6-án.

A szarvasi cigány önkormányzat dicsérete

Ha a dicséreteket, kitüntetések rangsorolni kellene, én első helyre a helyi vezetők elismeréseit sorolnám. Ők találkoznak naponta a cigány vezetőkkel, ők kísérhetik figyelemmel szorgalmas munkájukat.

A szarvasi cigány önkormányzat elismerését jelenti a polgármesteri hivatal képviselőtestületének írásbeli dicsérete. Néhány napja a Kőrös TV készített ez alkalomból riportot **Pusztai Józseffel**, a cigány önkormányzat vezetőjével. A dicséret a cigány önkormányzat minden tagjának szól, de kiemelten a vezetőnek és legfőbb segítőjének, **Kasuba Józsefnek**.

Amikor az írásbeli dicséret szóba kerül, ki kell emelni, hogy dicsérni csak azért lehetett, mert a városnak olyan országosan elismert polgármestere van, mint **Babák Mihály** és olyan lelkes jegyzője, mint **Dr. Melis János**, hiszen a dicséret alapja az, hogy észrevették a szorgalmas munkát, elismerték az eredményeket és további lendületet adtak a napi munkához.

Jókor időzítették az elismerő sorokat, mert lassan letelik a cigány önkormányzat mandátuma, következik a munkáról való beszámolás és hamarosan választások lesznek, amikor a cigány lakosság eldönti, hogy elégedett-e, vagy sem Pusztaiék munkájával. Akarják-e, hogy továbbra is ők képviseljék

Pusztai József

Szarvason a cigányság érdekét.

A jelenlegi önkormányzati tagok bizakodóan tekintenek a választások elé. A nehéz gazdasági körülmények között mindent megtettek a cigányság életének javításáért, az eddig megszerzett életszínvonal megőrzéséért. Pusztai József lelkesen idézi fel a négy év gondjait, mun-

káját, eredményeit. Felsorolni az elmondottakat? Betöltené az újságot, ezért csak a cigány önkormányzat legfontosabb eredményeit említem.

Pusztai József két csoportra osztja a végzett munkát, az eredményeket: Az ünnepek szebbé tétele, és a mindennapok teendői – oktatás és munkahelyteremtés.

Az ünnepek szebbé tételével kezd. A magyar és cigány közös rendezvényekkel, amely csökkenti az előítéleteket. Megtanít adni és kapni. Adni és elfogadni. Pusztai József tagja a Városi Önkormányzati Testület Népjóléti Bizottságának, ezért belemélyked a cigány és a szegény nem cigány lakosság életébe. Módja van segíteni a rászoruló családokat. Állandó probléma a szegény családoknak a közüzemi díjak fizetése, villany, víz... A város lehetőségeinek megfelelően tudnak segíteni a rászorulóknak. Az emberek érzik a cigány önkormányzat közvetítő szerepét.

Szomorúan említi, hogy megvonták a szegény családoktól az iskolai étkeztetési támogatást. Éhesen ülni az iskolapadokban? Tanulni? Aki ezt a rendeletet megalakította, jóváhagyta, azzal, azokkal kellene néhány hónapig kipróbáltatni az éhezést.

A továbbiakban ismét a vidámabb témákat említi. Ilyen az oktatás, a munkalehetőség teremtése. Mindkét terület a napi tevékenységet alkotja.

Az oktatás segítségével részt vállalnak abból, hogy minden cigánygyerek elvé-

gezze a nyolc osztályt. A tehetséges gyerekeknek ösztöndíjat szereznek a továbbtanuláshoz. Kérvényt írnak, és támogatnak a megszerzés reményében. Idén ötvenöt gyerekek írtak pályázatot továbbtanulási ösztöndíj megszerzéséhez.

Büszkén említi, hogy sikerült beiskoláznia, támogatni, kinevelni, diplomát szereztetni három helybeli cigányfiatalnak. Szarvason a Tessedik Főiskolán végeztek. Pusztai József nagy szeretettel emlegeti a Tessedik Főiskola igazgatónőjét: **Szakács Mihálynét** és a tanári kart, mert anyai szeretettel védik, segítik a cigány tanulókat.

„Beérett a gyümölcs”. – mondja, amikor emlegeti a három végzett cigány pedagógust, név szerint: **Bánfi József, Csík Tímea és Jónásné Rácz Krisztit**. Most már az ő munkájukra is

számíthat az önkormányzat, az iskola és a nem cigány pedagógusok, mert a **Cherlotanoda** programra a város 18 millió forintot nyert pályázaton a hátrányos helyzetű cigány és nem cigány tanulók képzésére. A foglalkozások a nyári szünetben kezdődnek az egy-nyolc osztályos tanulók részére.

Követendő példa minden cigány önkormányzat részére a sarvasi példája.

Sok gondot jelentett a munkalehetőségek szerzése. A „Küzdelem a munka világából való kirekesztés ellen” elnevezésű pályázaton tíz fő alkalmazására nyertek lehetőséget. Szakmát kapnak a jelentkezők, parkgondozási és láncfűrészkezelői szakmát. Másfél évig voltak így foglalkoztatva. A szakképesítés megszerzése után állandó munkát biztosítanak részükre.

Másik munkalehetőség a

Vízmű Vállalattal kötött megállapodás alapján létesül. A szerződés alapján tíz főnek állandó munkahelyet adnak. Ezen kívül öt fő a tartalék munkaerő. Az ő munkájuk az árterek takarítása. Kivágják a cserjéket és rendszeresen nyírják a fűvet. Az árvíz idején az árterek munkáiban derekasán helyt álltak a cigányok. Dicséret illeti őket.

Pusztai József a Lungo Drom szervezet békés megyei vezetője és tagja a szervezet országos vezetőségének is. Lelkesen emlegeti az országos képviselőválasztás szervező munkáját. Összesen 4458 kilométert utaztak, hogy a cigányokkal megértessék a választások fontosságát, hogy minden cigány ember elmenjen szavazni. Büszke rá, hogy kerületük Fideszes országgyűlési képviselője, **Domokos László** az első for-

dulóban bejutott a Parlamentbe. Ezt az ő munkája is segítette.

Mit vár a jövőtől?

Sajnos Pusztai József, de az önkormányzat tagjai, sőt a lakosság is elkeseredett. Nem érzik, hogy javulni fog az életük, talán még a jelenlegi színvonal sem marad. Okát abban látja, hogy sem a kormánynak, sem az Országos Cigány Önkormányzatnak nincs programja a cigányság helyzetének javítására. Véleménye szerint egyedül a Lungo Drom rendelkezik programmal. Vajon lesz-e lehetőség a program megvalósítására? Aggódik.

Szerettem volna derülni többet befejezni a Pusztai Józseffel való beszélgetésem... Az biztos, hogy ő mindent megtesz a helyi eredményességért.

Wuscher Anna

MAJCSINIPESKE PESTRAIPE

Le Sarvashoske Romane Pestradipesko glorisaripe

Te le glorisaripe trubulas te lav pala jekh kaver, me po angluno than los le thaneske sherunen. Von maladyon sako dyes le romane sherunenca, von len sama lengi lashi butyi.

Le sarvasoske romano pestradipe glorisarde ande iskiripe le Forosko Hivatalo. Ande nachilo kurko le Köröshosko tevevo kerdas riporto **Pustai Jozsefos**, le sarvasoske romane pestradipeske sherunesa. O glorisaripe le romane pestradipeske butyrende del

vorba, de legmajlases le sheruneske thaj leske legmajbare zhutoreske, **Kashuba Jozsefoske**.

Kana o glorisaripe ande vorba avilas, trubul te phenav, feri anda kado shaj glorisaras, le foros si kesavo lasho forosko sheruno, sar **Babak Mihaly** thaj

kesavo lasho jedyzövo, sar **dr. Melish**

Janosh. Von line sama e kadi lashi butyi thaj von dine zhutipe kaj e dyeseski butyi.

Ande lashi vrama iskirisarde o glorisaripe, ke lo khes nachol le romane pestradipesko mandatumo, av-

la pa butyi e vorba thaj vi alosaripe avla. Atunchi alosaren le roma, so gindysaren pa Pustaivoski butyi. Kamen vaj na, hoj ande Sarvasho von t'aven le romanengo sherune.

Le roma, kon akanak keren butyi ande pestradipe patyalipesa dikhen angla o

alosaripe. Von zurales but kerdine t'aven majlashe le romengo trajo akanak. Kado-j o chachipe, lenge majbipharo-j, sar ande kaver foro. Majlashe-j le romenge khera, sar ande kaver forura, le terne kamen te keren butyi.

But vojasa phenel paramicha pa shtar bersh Pustai Jozhef, soske bajura, soski butyi sas. Te iskirij so voj phendas? Pherdo avlasas o nyevipe kodolencas, so kerdas o romano pestradipe.

Pustai Jozhef ande duj gruppura ulavel e kerdi butyi 1. Le bare dyesa keren majshukar. 2. Le sako-dyesengi butyi – sityaripe thaj t'aven dosta butyako than.

Le bare dyesenca kezdisarel. Le gazhe thaj roma kethane keren organizacija, so pacha kerel mashkar lende. Sityarel kado te den thaj te xutyilen. Te den thaj te primisaren. Pustai Jozhef vi andel forosko kher kerel butyi, thaj lashes pinzharel sar trajon le roma thaj le chorre gazhe. Siles shajipe te zhutisaren le chorren. Sagda si le chorrenge bajo, hoj chi zhanen te potyinen o gazo, e villanyi, o paji.... O foro peske shajipesa zhanel te zhutisarel le chorrenge. Le manusha hatyaren le romane pestradipe-sko zhutipe.

Brigasles phenel, hoj aba nashtig zhutisaren andej shkola le chorre shavoren te xan. Bokhales te beshen ande la shkoloako skamin? Te sityon? Kodolencas trubulas te zumaven o bokhalipe, kon chi kamen te zhutisaren le chorre shavorenge.

Majdur baxtale vorbi phenel. Kesave-j o sitya-

Pustai Jozhef

ripe thaj la butyako shajipesko keripe. Selduj dyelura sako dyes kerel.

Le sityaripeske zhutipesa sa romane shavore phiren andej shkola shaj keren le oxto klassura. Le godyaver shavore love xutyilen, hoj majdur te zhanen te sityon. Zhutisaren len. Ande kado bersh panzhvardesh thaj panzhe shavorenge iskirisardine palyazatura.

Phutyardes del vorba, hoj trin sarvasoske romane shave phirdine andej opruni shkola thaj xutyiline diploma. Ande Sarvaso andej Tessedik Opruni shkola phirdine. Pustai Jozhef lashe dyesa vorbisarel pa Tessedik Opruna shkoloako sherunyica, pa Sakach Mihalyne thaj pal sityara, ke sar lengi dej zhutisaren le romane shavorenge.

„Patyilas o frukto”. – phenel, kana duma del pa

trin romane sityara, kon bushon: **Banfi Jozhef**, **Chik Timea** thaj **Jonasne Racz Kristi**. Akanak aba vi lengi butyi azhukaren o foro, e shkola, le sityara, pe **Cherlo** shkoloako programo 18 miliovera forintura xutyilas o foro te zhutin le romane thaj le chorre shavorenge ande sityipe. Le programura kezdisarel milaje le shavorenge, kon ande angluno-oxoto klasso phiren.

Sa romane pestradipe trubul te keren butyi kade, sar le sarvasosko.

But bajura sas la butyake shajipenca. Vi kathe xutyile love, hoj desh manusha te zhanen te keren butyi. Von maj sityon andej shkola, sar shaj grizhisaren o parko thaj shaj keren butyi firizosa. Jekh tahj dopash bersh kerdine butyi thaj palaj shkola shaj keren butyi.

La kavra butyako shajipe kal pajesko vallato si. Vi kathe deshzhene shaj keren butyi. Inke vi panzhzhene shaj avel butyi. Von shinen le kashta thaj shinen e char. Kana baro paji sas vi le roma zurales lashes kerdine kothe butyi.

Pustai Jozhef le Lungo Dromesko sheruno ande Bekesh medyevo, thaj vi ande themeski organizacija kerel butyi. Lasha vojasa del vorba pal themeske senatorosko alosaripe. Von 4458 kilometerura dromline te hatyaraven le romane manushenca sostar trubul te zhan te alosaren. Phutyardo-j pe kodo, hoj le Fidesosko senatoro, **Domokosh Laslo** anglunes sas andel themesko baro kher. Kado vi leski butyi alosardas.

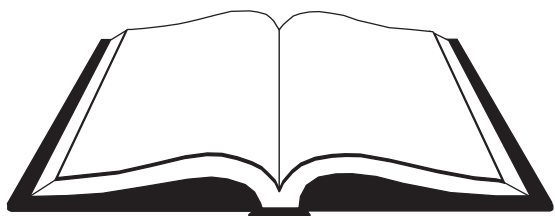
So azhukarel kathar e futura?

Pustai Jozhef, le manusha, kon ande pestradipe keren butyi thaj kaver manusha brigasle-j. Chi hatyaren, hoj majlasho avla pengo trajo, shaj avla inke majnasul. O bajo anda kodo si, ke chi le kormanyos, chi le Themeske Romane Pestradipe naj programo, sar trubulas te lasharen le romengo trajo. Feri le Lungo Dromes si programo. Avla shajipe te keren lengo programo? Daral.

Kamlomas majbut vojasa te mukhav muro vorbisaripe Pustai Jozhefosa... Kado zhanav, hoj voj sa kerel pala o programo.

Wuscher Anna

Fordította: Géczy József

KÖNYVESPOLCUNK

Hegedűs Sándor Jónás Tamás

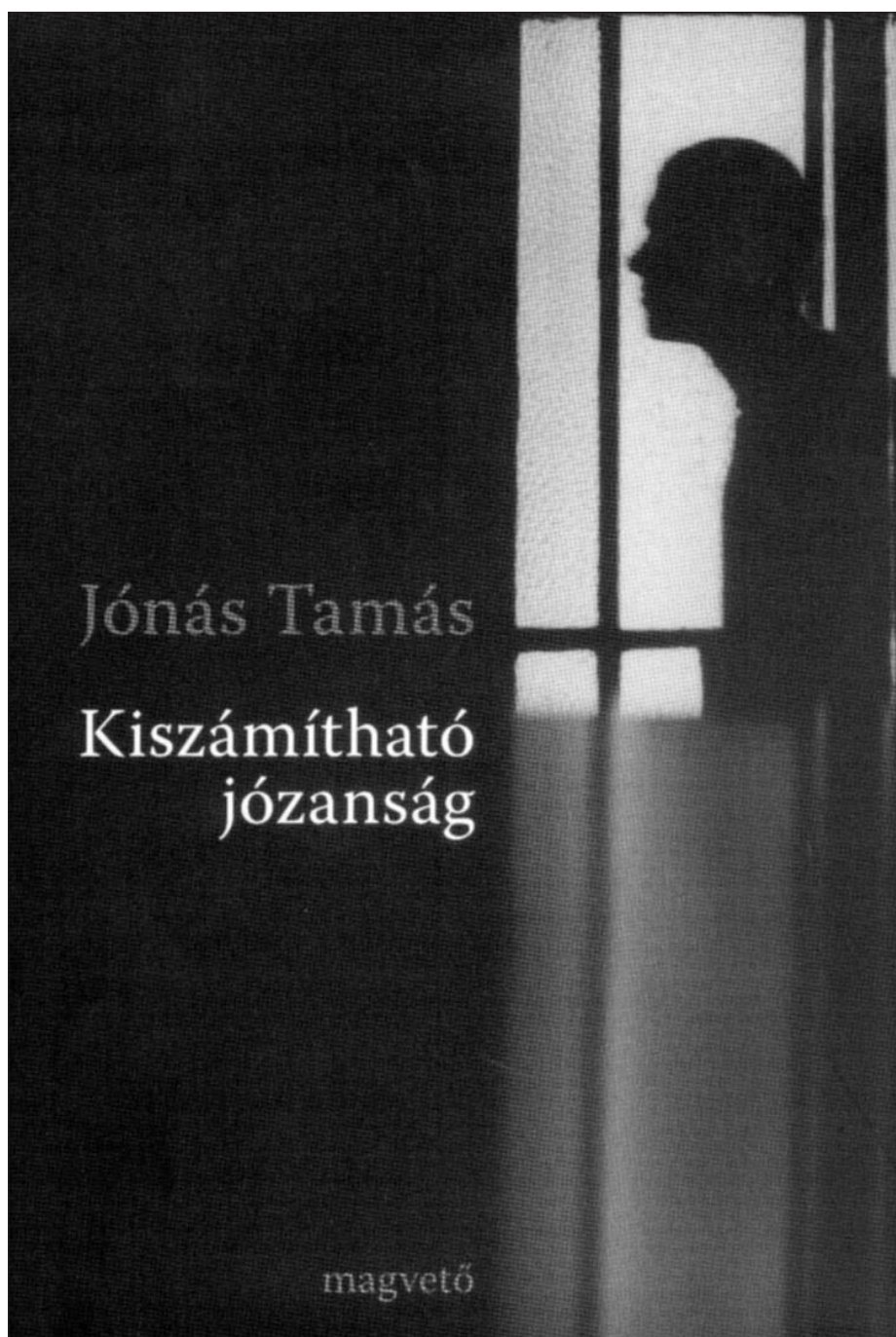
Tamást nem kell különösebben bemutatni, hiszen e rovatban is folyamatosan nyomon követtük a munkásságát. Zenei életünk is tőle

hangos. Nemrég mutatták ugyanis be **Marozsán Erika** „Szakíts, ha tudsz!” című első szólóalbumát, amelyen Jónás Tamás szövegíróként debütál. **Juhász Gábor** írt zenét a verseihez, a népszerű színésznő nagy átéléssel és csodálatos érzékiséggel adja elő valamennyit.

Mégsem ez, ami újra kezeim

alá kényszerítette a számítógép billentyűsorát, hanem az az örömteli tény, hogy a Magvető Kiadó megjelentette Jónás újabb könyvét, a **Kiszámítható józanság** című verseskötetét. A szerző ugyan – soha nem tagadottan – cigány származású, ám már rég nem az úgynevezett roma irodalom rezervátumának lakója, költői-írói teljesítményeit országos napilapok, folyóiratok népszerűsítik, s életműve lassan világirodalmivá érik. Als ich noch Zigeuner war (Amikor én még cigány voltam) címen idén került száz, bajor és osztrák szemek elé szociográfiai-jellegű prózai műveinek német nyelvű válogatása. A harminchárom éves irodalmár 1994-es indulásától máig ez a mostani a tizennegyedik kötete, ami önmagában is tisztelet parancsol.

Költészete a kezdetektől egyértelműen letisztult, mára mentes minden sallangtól, bicsaklástól. A szabadvers felől érkezett meg a klasszikus költői formákhoz, s jelen kötet negyvenhét versének tanúsága szerint valósággal lubickol a kötött formák szabta közegben. Érezhetően élvezzi a maga teremtette kihívásokat, a – címadó versének szófordulatával élve – „szavakká ravaszkodó” környezeti benyomásokat. Rímek, ritmusok, betűrímek pergőtüze vár mindenkit, ki kiérdemel magának néhány kurta percet, hogy élvezhesse a leírva már kézenfekvő, addig azonban születetlennek hitt lírai lényeket. Ars poeticának (költői hitvallásnak) is beillik a beismerés, ami a klasszicizáló formakézség és

készítés időnkénti egymásnak feszülését is megidézi: „...Kell forma, mi összetart. / Cseszd meg, Berzsenyi Dániel!” (Miskolc, 1978.). Vagy itt van egy másik idézet: „Most a cél, hogy ismét / ötös jambus után hatodfeles / következzen, s a sor végén legyen pont. / Legyen rím is. De semmi érdekes.” (Fegyelem).

A látszólagos közöny persze, álca. Hamar levedlik.

A klasszicizáló törekvés – amint várható – magával hozza az antik idők görög hőseit, félisteneit és helyszíneit. A félelmetes erejű Hektort, aki érző, szerető férjként legalább annyira tisztelhető, mint csatahősként. Megemlíttetik Kronosz, a legifjabb títán, a főistenek atyja, Andromákhé, aki előre látja Trója pusztulását, ám tenni ellene mit se tud. Ariadné a leleményes kedves, Thészeusz a bajnokok bajnoka s Penelopé is, az Odüsszeuszt évek hosszú során át kitartóan, rendületlenül hazaváró feleség csakúgy, mint az elsüllyedt aranykor örök jelképe, Atlantisz szigete. Témaválasztásában Jónás mégsem a patetikus magasságok, de nem is az acsarkodó mélységek üzenetét hozza. Nála Hektor önmaiga ellen indul hadba, Thészeuszt a dacos szerelemföltés fakasztja új lelki tusára.

A többi mű is izzó küzdelem. A csend hiánya fűzi őket egybe. A társas magány, a kihűlő, de védeni szánt szerelem, a konok vád egy vétkes apa ellen, a mélybe tuszkolt tragikus emlékek felfakasztása, a sajgó anya-hiány – mind megannyi hétköznapi pokoljárás.

Valaha azt írtam e hasábokon, hogy az ihlet szerintem nem más, mint az egyszeri, a megismételhetetlen megragadásának készsége és képessége. Jónás Tamás

könyvét olvasván kicsit módosítok: kényszere és képessége. Tamást ugyanis – még ha igyekszik is könnyedséggel palástolni – iszonyú kényszerek, feldolgozhatatlan néhai iszonyatok űzik versbe. (Lásd a már idézett „Miskolc, 1978”, a „Ködoszlató” és a „Levél apámnak” című opusokat!)

„Ma verset írtam. Hallgatás helyett. / Így pár mondatnak küldetése lett...” – fogalmaz a kötetnyitó költemény (a Hallgatás helyett), mintha szerzője nem tudná, nem akarná tudomásul venni, hogy minden egyes sora küldetés. Nem, neki már nincs szüksége származása hangoztatására, tudható, s beéri ennyivel. Mégis időről időre kiszakad belőle egy sóhajtasnyi fordulat, ami jól jelzi számon tartható hűségét, s annak hőfokát. Miként a József Attila „Aki szegény, az a legszegényebb...” költeményére ráfelelő „Kukorica térdbe” keserű sorai: „Akit nála nagyobb úr, ha pártolt, / Többre becsül palotánál sátort.”

Értő olvasók – szívből remélem sokaságukat – a verseskönyvet végiglapozván (a költemények egyéb szépségei mellett) közmondásszerű életbölcsesek és megtapasztalások egész sorát fedezhetik fel, zubogtathatják át önmagukba. Olyanokat, amelyek szövegkörnyezetükből kiragadva is helytállnak, megfontolhatók. Figyeljük csak ezeket! „A gyáva tisztesség rejtőzik” (Villanykörték és életek). „Az érzések közt sosem tévedsz el, / nincs cél, s ahhoz út, miről lelépj” (Féluram!). „Nem állhat le, az el sem indult óra” (Thészeusz sértődött). „Hitből és istenből van most túl sok” (Kisírt szemek Atlantisza). „Két gyerekkel a

szívben már ricsajos a rend” (Nincsen, aki főzzön rám). „Egy folyton változó világ nem érdemli az elveket” (Ködoszlató). Kiragadva is mily erősek, hát még a versekben, a maguk helyén!

S azok a szabad képzettársítások! A vasalt nadrágban vacogó fák, a néma hadseregnyi fa; a lakáson, házon némán csámcsogó csend; a fekete kontyot viselő nap; a puskacsendes fronton motorozó halál; a férfit, nővé csalódott vénnek – metaforák, hasonlatok és megszemélyesítések költői arzenálja.

Jónás Tamás vitathatatlanul nagy költő, s nem kevésbé jeles elbeszélő. Ezt nem csak – és nem elsősorban – a számára megítélt *Arany János*-, *Herder*-, *Móricz Zsigmond*- és Sorosztöndíjak jelzik, nem az, hogy olyan nagy múltú könyves műhely állt mögé, mint a Magvető, de még csak nem is az, hogy műtész ír jókat, szépet róla, hanem az, hogy eltalál-e az olvasók szívéhez. Meggyőződésem, hogy eltalál.

Ne higgyetek a könyve első versszakának! („Én nem sokat tudok rólad, de te / se tudatsz rólam sokat. Nemde? De. / Vagy kértem én, hogy olvasóm legyél? / Hagyd abba most, jobb még az elején!”.)

Úgy hiszem, hogy minden mű annyit ér, ahány emberre, s amely irányba hat. Olvasások hát, s értsétek Jónás Tamást! Értetek és rólatok (is) szól. Közös kincsünk a művészet.

* * *

(A könyv ott sorakozik valamennyi nagyobb könyvesbolt polcain.)

„Néha nem is tudtam, ki vagyok...”

Amikor egy ismerősöm Zoli bácsit ajánlotta interjúalanynak úgy, hogy cigányszármazású és méhészkedik, gondoltam, milyen jó lesz egy napot eltölteni Pécs mellett a fiammal, és jól beszélgetni egy öreg cigánnyal. Felkészültem méhészetből: napokig szak-könyveket olvastam és még egy méz-minősítő hölgyet is felhívtam, hogy valóban képből legyek, ha egyszer méhész lesz az interjúalany. Igen ám, de nem egy öreg cigányt találtam a világvégén, és alig is esett szó a méhészetről. Zoli „bácsi” rendkívül jóvágású, sportos, internetezős cigány férfi, egy modern remete, aki bár valóban nyugdíjas, de nem öreg a szó valódi értelmében. A faluban, ahol él, mintha megállt volna az idő. Nincs orvos, nincs iskola. Ami van: posta, kocsmá, Lenin út és kb. 200 lakos, cigányok, horvátok, magyarok, szerbek és két sváb család, na meg Zoli „bácsi”, aki elkülönülten él a falu határában egy szép, tájház jellegű épületben. Több hektár földet bérel a maga egy holdja mellé, és valóban méhészkedik. „A horvátoknak cigány vagyok, a cigányoknak horvát, így aztán sehova se tartozom!” – mondja olyan hangosan, hogy összerezzenek.

– Nem kell félni – nyugtat meg – a cigányok azért kiabálnak mindig, nehogy rosszul értsék őket.

– **Magát sokszor félreértették már?**

– Sokszor. Meg sem kellett szólalnom hozzá! Elég volt csak rám nézniük, és ez gyerekkoromtól így van. Az emberek azt hiszik, hogy aki barnabőrű, az nem gondolkodhat másképp csak úgy, ahogy nekik az ártalmas. Tudja, a magyarok itt olyanok, mint a rossz katolikus. Bemagolják a válaszokat, mint a katekizmust, de nem fogják fel annak értelmét. A cigányokról is születésüktől bemagolják a válaszokat, de a cigányok mibenlétét és értékét nem fogják fel. Egy cigány nekik nem lehet értékes, még ha néha úgy is tesznek, mintha értékes lenne.

– **Ezért magyarosította a nevét?**

– Nem akartam, hogy levi-gyenek a földre és megta-possanak. Hát, ajánlatos volt nevet változtatni, hiszen mondom, itt nem dicsőség cigánynak lenni. Meg aztán meggyőződése, hogy rendőr sem lehettem volna annak idején a cigány ne-veimmel. Akkor még nem volt divatos a cigányoknál, hogy rendőrnek jelentkez-zenek, mint manapság. Ne-kem az a 25 év nem volt könnyű a rendőrség kötelé-kében. Lenéztek a kollégák, lenéztek a cigányok is, akik éppen csak le nem árulóztak. Nagyon nehéz volt.

– **Miért pont rendőr lett?**

– Anyám nővérének rend-őr volt a férje, az gyakran mondta, hogy legyek rendőr, de nem ez volt a fő oka. A nyomorúságom volt az. És nem a szegénységre gondo-lok, de az is benne van. Maga mondott valamit a ha-

talomról míg ebédeltünk, és az nagyon megrázott! Hát ezért kimondom, bár alig is tudom szavakkal elmagya-rázni, és röstellem is magam érte, de hatalomra vágytam. Azt akartam, hogy féljenek tőlem, ahogy én féltem tőlük, és könnyebb életet is akartam, meg szabadabbat. Szóval ezért lettem rendőr, csak nehéz erről beszélni, de maga biztosan érti ezt...

– **Azt hiszem jól értem. Magának, mint sokaknak nem valódi, hanem korlátozott képzele volt a szabadságról és úgy érezte, akkor szabad és akkor bír némi hatalommal, ha mások fölé kerül. Igen?**

– Igen, ez pontosan így volt, de tévedtem, mert a ha-talom nem oldja meg a lelki gondokat, annak elfogadá-sát, hogy az ember cigány-nak született. Tudja kedves, vannak olyan könnyek, vannak olyan könnyek, amiket nem tud kitörölni a

szeméből az ember. A származás is lehet ilyen könny. Minél többet tanultam, annál inkább így éreztem. De azt nem bántam meg, hogy megváltoztattam a nevem. Nem védekezésésként mon-dom, de Erdélyben és a Vaj-daságban a magyarok épp úgy meg vannak félemlítve és alázva, mint itt a cigá-nyok. Nem egy, nem kettő magyar változtatja meg a nevét ott sem, és házassodik be mondjuk egy román csa-ládba, hogy könnyebb le-gyen az élete. Ezért senki sem vetheti meg őket. Nem mindenki akar hőssé válni! Nekem jó fejem volt, kap-csolatom is volt, így elme-nekülhettem a lenézések elől az egyenruha mögé, a ma-gyar név mögé. Hát megtet-tem. Az más kérdés, hogy dönthettem volna máshog-y is, de az okaim akkor meg-álltak a lábukon, és ma is megállnának.

– *Említette, hogy az édesanyja horvát származású volt.*

– Vállalom én a horvátságomat is, de a külsőm beszél helyettem, nincs itt választási lehetőség. Csak az lehetek, aminek néznek, és nem az, aminek én gondolom magam.

– *Minek gondolja magát?*

– Magyarak, aki horvát is, cigány is. Mind a három nyelvet beszélem, de ez nem számít, ha kizárólag cigánynak látnak. Ért engem?

– *Természetesen értem.*

– Anyám alig tudott magyarul, apám is csak éppen-hogy. A horvát és a cigány nyelven nőttem fel. Ezek keverékén, amit rajtunk kívül más alig is értett meg. Az iskolában aztán, itt a szomszéd faluban megtanultam a magyart is. Keserves volt. Olyan volt, mintha háromfelé szakítottak volna és az Istennek se akarnának eggyé válni a dolgok ben-

nem. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy néha, ott az iskolában gyerekként nem is tudtam, ki vagyok valójában. Csak otthon volt jó. Otthon minden a helyére került. Hogy mire emlékszem még a gyerekkoromból? A ruhákra. A mi családkban régen úgy öltöztek az asszonyok, ahogy beszéltek. Horvát, cigány, magyar keverék öltözködés volt az, innen egy darab, onnan egy darab, mint ahogy keverék nyelven beszéltek. Ezt a három módit vegyítették eggyé. De az én anyám, a szintiszta horvát viseletet szerette. Őrzök tőle a padlason párat.

– *Az milyen volt, miből állt?*

– Hosszú ráncos szoknyára emlékszem, a robocsára, meg a fodros fehér blúzra, a tokicára... És valami kötényt is hordott, amin nem volt dísz, se virág. Fekete volt. Anyámat Mili-

cának hívták. Ő tudott a leggyorsabban tehenet fejni a tsz-ben. Jó asszony volt. Nem vágyott sokra az életben, és nekem jó anyám volt. Ha apámra gondolok, mindig úgy látom, hogy fűfarag, szerszám nyeleket csinált és csanakokat. Szerette a fákat. Nem sokat beszélt, de úgy nem tudott elmenni mellettem, hogy meg ne simogassa a fejemet. Testvérem csak egy van. Messzire nősült. Horvát lányt vett el. Kópházán él. Évente jó ha látjuk egymást. Ő semmi pénzért nem jönne ide vissza a szülőfalunkba. Teljesen horvátnak mondja magát, és a gyerekeit is így nevelte. Nekem sosem volt családom. Nem nősültem meg. Asszonyok voltak az életemben ideig-óráig, de csak az anyagiasszonyok kerültek utamba... Nem társnak valók. A nyugdíj után döntöttem úgy, hogy visszajövök ide. Jól esik a

csend Angyalföld után. Hentente bejárok Pécsre a csatorgánnal vásárolni, vagy beviszem a mézet a komának a piacra, aki árusítja. Persze legálisan. Van engedély. Sokat szoktam olvasni, az utóbbi 5 évben rákaptam az internetre is, de azért a méhek a legnagyobb örömöm.

– *Azt láttam, hogy nagyon szereti őket, még beszél is hozzájuk.*

– A méhek hasznosak. A méhektől nem csak szorgalmat tanulhat az ember, hanem hűséget is. Ilyen emberekkel, mint maga, jó lenne naponta beszélgetni. A méhek ebben nem túl jók.

– *Én nem beszélgetek, hanem beszélgetek. Ez a mesterségem. Ne csapja be magát.*

– Jól csinálja, jöjjön el máskor is...

– *Köszönöm, hogy beszélt az életéről.*

PETRĂ DĂ ULJICĂ

Szécsi Magda

„O foszt kînd nyis nu scsijem, sinyé misz...”

Kînd on kunusz kutum áje o zîsz, kit szā szfātājészku ku Zoli bātîrn kâ jâl bājás aj sinyé ku ljimbinā lukrā, áje ám gāngyit kit sé bényé o fi o zî szā fju lāngā Pisu ku kupilum, sâ bényé oj szfātāji ku bātîrn cîgân. Am vâcât sigogye dâ-n ljimbinā dâ-n kényvijé, sâ māj pā o cîgānkâ ám csimāt szusz, sinyé sigogye scsijé dâ ljimbinyi, kit ánume sigogye szā scsu, dākâ ku áfelâ om oj szfātāji, sinyé ku ljimbinā lukrā. Dábānu nu on cîgân bātîrn ám áflât îñ szāt káré aj îñ lume-cárâ dâ zosz sâ bās kâ ány szfātājît dâ ljimbinā. Bātîrnu Zoli bényé szā cînyé, nu szā vegyé dâ bātîrn, lukrā ku Internet bājásu, îñ lume áztâ aj szîngur, sâ dānu árē eji, dâ nu szā vegyé dâ bātîrn bājás. Îñ szātu hungyé kusztâ kākînd ár fi sztât dobâ. Nujé doktor, nujé iskolâ. Sé jescsé: postâ, krismâ sâ uljicâ dâ Lenin, sâ pacsé fi 200 om ságyé ákulo, bājás, hurvât, ungur, szîrb sâ daâ siljéd dâ nyémc sâ dānu Zoli „bātîrn” sinyé szîngurâ ságyé lāngâ szāt îñ farcsé mîndrâ kászâ. Māj mult dâ héktár pāmînt plâtâ lu ált sâ jâl árē o hold sâ ánume lukrā ku ljimbinā. „Lu hurvéc bājás misz, lu bājás hurvât misz ásâ lá nyime nu misz ánume” – zîsé ku gláj márē, kit trāmur unâ.

– Nu-c fíjé frikã – âm fásé hugoj – bájási dájé urlã tot, kit szã prisepé pã jé bényé.

– **Pã csinyé mult rîndur nu cs-or prisiput bényé?**

– Mult rîndurj. Nyis nu o trãbujit szã szfãtãjészck! Dãsztulã o foszt, kit szã ujcsé pã minyé, sã áztã dãkit kupilãskã âm foszt ásã ãj. Aminyi áje gãngyescsé, kit sinyé bãnã peljé áré, jé csár ásã szã gãngyescsé csár lu jé pãgubã fásé. Scsij áise unguri áfelã âsz kã ré kãtulikusì. În vãcã sé trãbujé szã zíkã, dã áje nu scsijé sé zísé. Sã dã bájás ásã în vãcã sé trãbujé szã zíkã, má dã mik, dã áje nu scsijé sinyé âsz jé. On bájás lá jé nu ãj bun, nyis átunse, dákã kînd sã kînd ásã fásé.

– **Pãntu áztã áj fãkut numiljec pã ungur?**

– Nu âm ávut dãgînd kit szã mã pujé pã pãmînt sã szã mã kãlsé. Dájé o trãbujit szã scsimb numilje, kã ãc zík, áise nu ãj bun dã bájás szã fíjé omu. Sã jo sã áje gãngyészck, kit nyis rîndér nu ás fi putut szã fju ku numé dã bájás. Átunse inkã-nu or szuktuljit bájási szã mergã dã rîndir, kum áku dãnu. Mije átunse ájije eje dã 25 nu o foszt usor lá rîndér. M-or pusz zsosz álcì rîndéri, m-or pusz zsosz bájási, káré bás kã nu m-or pusz dã lotru. Ro gro o foszt átunse mijé.

– **Dã sé bás rîndér áj foszt?**

– Lu mãmã szorã bãrbát rîndér o fosztm jãl zîse kit szã fju rîndér, dã csár pãntu áztã âm foszt. Nyumurusãgu o foszt pãntu ákulo âm mérsz. Áku nu pã szãrãsijé gãngyészck, dã sã pãntu áje. Tu áj zîsz sévã dã pucseré,

kînd any mãnkat, sã áje ro mã zdrinsunát. Pãntu áztã ãc szpuj, dábã nu bás scsu în szfãt szã zík, sã mij szilã pãntu áztã, dã zsimbem dã pucseré. Áje âm ávut dãgînd, kit szã fíjé frikã dã minyé, kum sã mijé m-o foszt dã jé, sã mój usurã kuszt âm ávut dãgînd, sã szlobod. Na pãntu áztã âm foszt rîndér, dã gro ãj dã áztã szfãtãjit, dã gãngyészck, tu mã prisép.

– **Gãngyészck bényé csé prisép. Sã tu kum mój mulcîns áje ác gãngyit, kit csár ásã ávéc pucseré, dákã mój în szusz âs cséc, dákum ált. Dãnu?**

– Dã, bás ásã ãj, kãn nu âm gãngyit bényé, kã pucseré nu ázsutã în báji sé âsz în szufljit, kit szã ápuj, kit dã bájás âm ánuszkut. Scsij jescsé áfelã lákrãmã, pã káré nu scsijé om szã scsergã dã-n ocs. Dã hungyé áj vinyit, sã áje pacsé szã fíjé, áfelã lákrãmã. Kit mój mult âm vãcãt, ásã mój bényé ásã szîmcem. Dã áje nu âm bãnãjit, kit âm scsimát numilje. Nu dájé zík, dã în Erdély sã în Vajdaság bás ásã âsz unguri ku frikã, kum áise bájási. Nu un sã nu doj om scsimbã sã ákulo numilje, sã szã în szaré în siljéd dã rumãn, kit mój usurã szã fíjé kusztus. Pãntu áztã nyime nu pacsé petré szã zburtusãszckã pã jé. Nu toc áré dãgînd dimizo szã fíjé! Jo bun káp âm ávut, sã âm kunuszkut pã mulc, ásã âm putut szã mã minikédészck, dã ujtãt zsosz, întrì caljé dã rîndér, ku ungur numé. Pacsé fi kã ás fi putut sã áltfeld szã fãk, dã átunse ásã o foszt bényé, sã áztã sã áku ásã ãj.

– **Áj zîsz, kit mumãtã hurvãciũã o foszt.**

– Ápuj jo sã áztã, dã sé szã vegyé áje szfãtãjescsé. Sé szã vegyé áje pot szã fju, nu áje sé jo gãngyészck dã minyé.

– **Dã sé csé gãngyészck?**

– Dã ungur, sinyé ãj sã hurvát sã bájás. Kicsis tri ljim bã szfãtãjészck, dã áztã nu szãmãlescse nyime, dã bájás mã vegyé. Mã prisép?

– **Dãbãnu, prisép.**

– Mãmã dãbe scsije ungurescsé, sã tátã bás o cãrã. Pã ljim bã dã hurvát sã pã bájás âm ánuszkut szusz. Áise în szãt lãngã ánosztru âm umblãt în iskulã, ákulo âm ãnvãcãt ljim bã dã ungur. Farcsé gro o foszt. Áfelã o foszt kãkînd în tri felur m-ãrfi rupt, sã nyis dã Dimizo nu or sztãt unã în minyé. Ku áztã áje âm dãgînd szã-c szpuj, kit în iskulã áje nu tot scsijem sinyé misz jo. Csár ákãszã o foszt bényé. Ákãszã sigogye pã lok o foszt în minyé. Sé âm vinyé în firé dã eji eje kînd inkã mik âm foszt? Pã caljé gãngyészck. Lá noj dã mult ásã szã ãngãtã cîgãnsì, kum szfãtãje. Hurvát, bájás, ungur fizgulomoz o foszt calje, sã dã áise o dãrãb, sã dã ákulo, bás ásã kum sã dã kiviridit szfãtãje. Dã mãmã áme csár pã caljé dã hurvát purtã. Jescsé inkã nyiszkej pã pod.

– **Séfel o foszt, dã în sé sztãcse?**

– Lungã, zgãrsitã rocsijé ásã csimã, robocsãra, sã álb szpãtoj ásã csimã, tokicãra... Sã sévã kãtrincã purtã, káré nu o foszt cifrãt. Nyãgrã o foszt. Pã mãmã Milicã o csimã. Je scsije szã sztarsé mój repé pã vãsì în tsz. Bunã cîgãnkã o foszt. Nu áve mult dã kuszt, mijé

bunã mãmã m-o foszt. Dákã pã tátã mã gãngyészck, áje vinyé în firém, kit tot fése sévã, kînd sã csanak. Plãse pã ljemny. Nu szfãtãje mult, dã ásã nu o mérsz lãngã minyé, kit szã nu m-ãr fi pipijit kápum. Csár on frácsé âm. Dã párçsé sz-o în szurãt. Fãtã dã hurvát o lat. Kóphãza sãgyé. Csár o dátã nyé vigyény on án. Jãl nujé átitã bãny kit kã ár vinyi ákãszã în szãt szã sãgyé. Csár dã hurvát szã zísé, sã pã kupiji ásã nivilescsé. Dã csár mo foszt siljéd. Nu m-âm ãnszurãt. Cigãns or foszt în kusztum, dã csár pã nyiszkej sász, csár pãntu bãnyim or vinyit în kãljém... Nu dã cîgãns or foszt. Dãkînd lunã dã lunã kãpãt bãny âm vinyit áise ãnnãpoj. Bényé áj hugoju dãpã Angyalföld. În tot szãptãmînã mãduk în Pisu ku kár szã kumpãr, o duk în tîrg lá urtãkum sztuju, sinyé vingyé. Âm ãngidéj. Mult âm szuktuljit szã umãr, áku dã 5 ej sã szã Internet szã fãk âm szuktuljit, dã mój bényi ljim binyi âm dã bukurijé.

– **Ám vãzut, kã plãs pã jé, sã szfãtãjészck lá jé.**

– Ljim binyi fásé hãsznã. Ljim binyi nu csár mult lukrã, dã sã csár lá csinyé âsz, nu merzsé lá ált. Mult pacsé omu szã ãnvãcã dã jé. Ku áfelã aminy séfel tu jescs, bényé ár fi zî dã zî szã szfãtãjészck. Ljim binyi întrã áztã nu âsz ásã buny.

– **Jo nu szfãtãjészck, jo fãk szã szfãtãjészck. Áztã mij lukru. Nu csé siliji.**

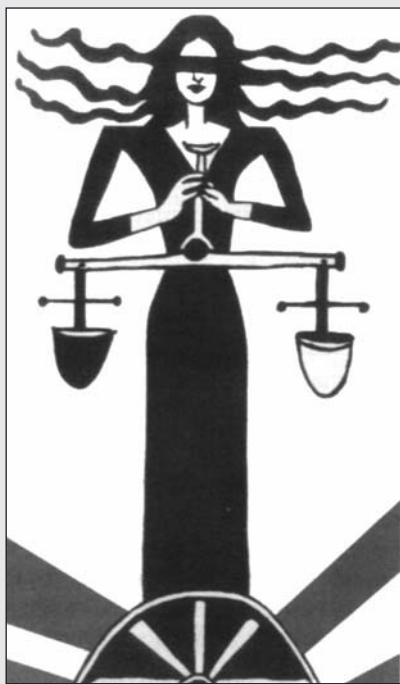
– Bényé fãs, hájdé sã pã ált zî...

– **Mulcuvészck, kã áj szfãtãjit dã kusztuc.**

Fordította: Varga Ilona

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Sente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Bőrgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Temesvári út 6.
Tel: 06 (45) 416-105

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Évfordulók – események

Kétszáz évvel ezelőtt, 1806-ban készítette el híres erdélyi cigányábrázolásait **Neuhauser Ferenc** (Franz Nauhauser) nagyszebeni képzőművész. Bár egyes források bécsi születésűnek hiszik, olyan helyi szász családba pottyantotta a gólya, amelynek több tagja is eljegyezte magát a képirók műzsájával. Edesapja maga is festő volt, első-sorban tájképeket vitt vászonra, később Kolozsvárott élt öccse pedig akvarelljeivel szerzett magának ismertséget. Festegetett **Gottfried** nevű nagybátyja is, aki a kolozsvári líceum rajztanára volt.

Ma egyiküket sem tartják számon, mint kiemelkedő alkotót (még a legismertebb: Neuhauser Ferenc neve sem is szerepel az Életrajzi Lexikonban). Saját korukban és környezetükben azonban elismeréssel adóztak nekik.

A 18. századig Európának ezen a felén a festészet szinte kizárólag a főúri családok arcképcsarnokait, illetve a templomi- és palotadíszítést szolgálták. A század végére tehető, hogy a falfestészetet és az oltárképek készítését előbb kiegészítette, majd mennyiségben és igényben messze meghaladta a képmások rögzítésén túlmutató táblaképművészet. Előbb a

tájképek és a csendéletek hódítottak, majd az életképek váltak – külföldi mintára – itthon is gyorsan népszerűvé.

Minél egzotikusabb volt a táj, mentől ritkább és népiesnek hitt eseményről tudósított a festmény, annál biztosabb volt a sikere. A közlés követte a változásokat, a megindult sajtóvállalkozások is igényelték a mives illusztrációkat, ezért a különféle, sokszorosításra is alkalmas technikákhoz (rézkarchoz, fametszethez, könyvmasinos grafikákhoz) értő művészek az idő tájt fölöttébb jól tudtak érvényesülni.

Vásár Erdélyben 1819

Az 1763-ban világra jött Neuhauser Ferenc jó időben és jó helyre született. A Kárpátok keleti karéjában húzódó – hajdan szebb napokat látott – vadregényes tájak, a helyszíneiken zajlott régvolt történelmi fordulatok, a soknemzetiségű Erdély népi viseleteinek tarkasága, a már feledésbe hulló szokások, illetve mindezek megörökítése jól szolgálták a teret nyerő szentimentalizmus, majd a romantika szellemiségét. Ismertebb művei a „Szász plébános bevonulás új plébániájába”, a „Parasztudvar”, a „Fehéregyháza látképe”, illetve a – jelenleg a Szépművészeti Múzeum műkincsei közt őrzött – a verespataki várhegyet megörökítő „A Csetátye” című festményei, a „Horea portréja” című rézmetszete, az „I. Ferenc és felesége átkelése az Olton, Felek és Szakadát között” című színezett rézkarca. Legjelentősebb alkotásainak azonban zsánerképei, a „Vásár Erdélyországban” című litográfiasorozatai bizonyultak. A pásztorok, a betyárok, a csikósok, a gulyások alföldi legendaival szemben, ő az erdélyi karaktereket vonultatta fel szép sikerrel. A szász alakok mellett románok és – talán nála elsőként – cigány alakok is megjelentek. 1800 körül kezdte őket is vázlatlapjaira rögzíteni, majd tollal és vízfestéssel részletesen kidolgozni. Ebből az időből fennmaradt cigányábrázolásain táncoló, muzsikáló romák láthatók, de már ekkor belekezdett öltözeteik és mestersegeik ábrázolásába is. A teknővájó, a lakatos, a lókupec, a kártyavető, de a szakadt gúnyájú koldus is megörökítődött a kezei által.

Mindebből azonban akkortájt még nem lehetett megélni. Ő maga helyreállító festőként (régie képek restaurátoraként), a nagyszebeni fő-elemi iskola rajztanáraként (hivatalosan: „cs. kir. rajz- és építészettanár”-ként) egé-

szította ki a művei értékesítéséből származó bevételeit. Mindig akadtak olyan felnőtt sorba számító növendékei is, akik az ecsetkezelés, az acél- és rézmetszés, vagy a kőrajzolás titkait igyekeztek ellesni tőle. A jó tanítvány dicséri mesterét. A reformkor legnagyobb hatású festője-grafikusa, **Barabás Miklós** 1825-ben tőle tanulta meg a festészet alapelemeit. A később rajzolóként, rézmetszőként, nyomdászként és betűmetszőként elhíresült **Falka Sámuel** a művészi grafika, **Sikó Miklós** festőművész a portrékészítés mesterfogásait sajátította el a kezei között.

Elméleti felkészültségéről tanúskodik négy német nyelven kiadott könyve. Az egyik a fény- és árnyékábrázolásról íródott, s tíz nyomatos rajz kísért. A másik címe leginkább egy „Rajzművészet és könyomatos rajzok készítése alapfokon” lehetne magyarul. A harmadik oktatómű három füzetben látott napvilágot és az állatrajok, az állatvilág ábrázolásának mesterségéhez szolgált kalauzul. A negyedik, a „Virágkönyv az ifjúságnak” inkább egy képes virághatározónak tűnhet mai szemmel.

Képei sokoldalúságára mi sem jellemzőbb, mint az, hogy száznál több képet festett Erdély gombáiról egy soha el nem készült tudományos gyűjtemény illusztrálására, de fennmaradtak Pest-Budáról készített térképei, illetve az ikervárosok nevezetes épületeiről, templomairól készült rajzai is. A Tudományos Gyűjtemény 1833. évi VI. kötetében megemlíti, hogy a magyar nemzet eránt viseltető háládatossága jeléül a verespataki erdélyi bányáknak hív rajzolatait” (véltetően műszaki rajzait) ajándékként megküldte a Magyar Nemzeti Múzeumnak.

Az 1836. augusztus 22-én, hetven-

három éves korában Nagyszebenben elhunyt Neuhauser képei közül viszonylag kevés van magángyűjteményben. Művészeti árveréseken ritkán forognak művei. (Néhány éve egy mindössze 23x32 cm-es méretű temperával megszínezett rézmetszete, az „Erdélyi táj” kilencvenezer forintos kikiáltási árról százharmincezer forintig tornászta fel magát, ami a nyomtatással sokszorosított alkotások között nem számít túl csekélynek).

Számunkra azonban minden képénél fontosabbak azok, amelyekről egykorvolt cigányok tekintenek ránk kétszáz év távlatából. A pirosposzsgás, önértetes vajda, a kutyaugatta, de békésen pipáló teknőárus, a kelmékel a vállán házaló cigányasszony, a táncos lábú cigány hegedűs, a sarkantyús csizmáját botoló táncra rántó cigány férfi, mind egy-egy értékes tudósítás a múltból. Ékes bizonyossága annak, hogy kétszáz éve a magyar hazában a romák is otthonra leltek, s annak is, hogy – ha hagyta a sors – becsületesen, mestersegbeli tudásuk révén igyekeztek megélni. A „Vásár Erdélyországban” című litográfiasorozat vásári forgatagban előrongyoskodó, üstáros cigány meggyötört tekintete pedig azt is jelzi: ez akkor sem sikerült mindenkinek...

Neuhauser Ferenc munkásságát életében, ahogyan azt az életéről írók említik – közelebbről meg nem határozott – aranyéremmel jutalmazták. Ércnél maradandóbb jutalma az lehetne, ha emléket nemcsak a Nemzeti Múzeumban őrzött „cigányképei”, s nem csak az ezekkel gyakran illusztrált roma témájú könyvek, hanem a cigányok lelke is őrizné. A romák egyik első magyarországi megfestőjét tisztelhetjük benne.

Hegedűs Sándor

AZ MNEKK 2006. ÉVI CÉLPÁLYÁZATAI

TUDOMÁNYOS RENDEZVÉNYEK

A maximálisan igényelhető/nyújtható támogatás **300 000 Ft**

Beküldési határidő: 2006. július 31. Döntés: 2006. szeptember vége

E témakörbe tartoznak: kisebbségi vonatkozású tudományos konferenciák szervezése és az azokon való részvétel.

A pályázás feltétele: az anyanyelv használata

Az elbírálás szempontjai:

a rendezvény célja és várható eredménye; a rendezvényt indokló események; a megcélzott réteg, a résztvevők száma; a rendezvény helyszíne; az esetleges meghívott előadók; a lebonyolítandó előadások témája, nyelve.

A program mellékleteként kötelezően csatolandó: (Ld. még AZ ADATLAP KITÖLTÉSE 9. pontja!)

szakmai referenciák, a szervezésben részt vevő intézmény/vállalkozó költségekre vonatkozó árajánlata (útiköltség, terembérlet, szállás, stb.).

Nem támogatott költségek:

Alkalmazottak bér- és járulékköltsége, közüzemi díj típusú kiadások, telefon- és postadíjak, karbantartások, javítások, külföldről érkező vendégcsoportok/résztvevők útiköltsége, építési és felújítási költségek, jövedéki termékek (kávé, szeszesital, dohányáru), ékszer, dísztagy, szerzői jogdíj (beleértve: alkotói díj, személyes hozzájárulás díja, felhasználási díj), technikai eszközök beszerzése, ösztöndíj, bútor, ruházat, valamint az előre nem tervezett költségek.

ANYANYELVŰ VAGY KÉTNyelvű KIADÓI TEVÉKENYSÉG

A maximálisan igényelhető/nyújtható támogatás **500 000 Ft**

Beküldési határidő: 2006. október 31. Döntés: 2006. november vége

Nyomdakész alkotások kiadására, publikálására irányuló támogatás.

Figyelem! A kuratórium utófinanszírozás formájában támogatja a 2007. febr. 28-ig megjelenő anyanyelvű vagy kétnyelvű kiadványokat illetve kép- és hanghordozókat. **AZ ELNYERT TÁMOGATÁS KIFIZETÉSÉRE LEGKORÁBBAN 2007. JANUÁRJÁBAN VÁLLAL KÖTELEZETTSÉGET A TÁMOGATÓ.** Nyomtatott kiadványok esetében azok **nyomdaköltségéhez** (szerkesztés, tördelés, szkennelés és egyéb nyomdai kiadásokhoz kapcsolódó szolgáltatások), **kép- és hanghordozók** esetében a **masterről történő sokszorosítás költségeihez**, valamint **honoráriumhoz** (ezen tétel igényléséhez külön indoklást kérünk) járul hozzá a bemutatott és már teljesített számla alapján.

E témakörbe tartoznak:

- kulturális-közéleti kisebbségi folyóiratok, magazinok (a MNEKK által 2006-ben támogatott országos kisebbségi lapok nem pályázhatnak!);
- konferenciák anyagai;
- a térség tájékoztatását szolgáló kisebbségi anyanyelvű hírlevél, iskolai újság;
- egy adott kisebbség nyelvén íródott irodalmi alkotások (verseskötet, prózai művek);
- a vallás anyanyelvi gyakorlásához szükséges kiadványok publikálása;
- tudományos értekezések és ismeretterjesztő művek, már lezajlott kutatások eredményeinek publikálása;
- képzőművészeti katalógusok, egy-egy kisebbség életét fotókkal reprezentáló anyanyelvű vagy többnyelvű albumok;
- naptárak, térképek;
- CD-Rom-ok, DVD-k, a kisebbség autentikus zenei hagyományait megőrkítő egyéb kép- és hanghordozók.

Az elbírálás szempontjai:

a kiadandó alkotás jellege, témája, tartalma, a megcélzott réteg; a megjelenés indoka, a kiadvány célja; a kiadvány paraméterei (oldal-szám, terjedelem, példányszám, terjesztés módja, folyóiratok esetében: megjelenési gyakoriság); a folyóiratok írásainak szerzői, munkatársak; hanghordozók kiadása esetén a közreműködő művészek, együttesek megnevezése; várható bevételek.

A program mellékleteként kötelezően csatolandó: (Ld. még AZ ADATLAP KITÖLTÉSE 9. pontja!)

Az ISBN- vagy ISSN-regisztráció, a nyomda vagy stúdió árajánlata; kiadói árajánlat és a várható bevételek kalkulációja; amennyiben a kiadás megbízásra készül, a kiadóval kötött szerződés, megállapodás másolata; a már meglévő folyóiratok esetében legalább két szám; könyvkiadásnál a már elkészült kézirat lektori szakvéleménye, tartalmi kivonata, referenciák. (Kéziratot nem kérünk, nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!)

REGIONÁLIS ÉS HELYI ANYANYELVŰ ELEKTRONIKUS MÉDIA

A maximálisan igényelhető/nyújtható támogatás **500 000 Ft**

Beküldési határidő: 2006. július 31. Döntés: 2006. szeptember vége

E témakörbe tartoznak:

- anyanyelven sugárzó televízió- és rádiócsatornák helyi vételi lehetőségeinek megteremtése;
- Internetes honlap készítése és karbantartása;
- kisebbségi nyelvű kábeltelevízió, helyi vagy körzeti televízió, rádió kisebbségi, közéleti, kulturális témájú produkcióinak egyedi vagy rendszeres elkészítése;
- kisebbségi célú műsoridő-vásárlás (ismétlések kizárva!).

A pályázás feltétele: Az anyanyelv használata

Az elbírálás szempontjai:

az érintett régió és megcélzott réteg; a stáb összetétele, létszáma, a munkatársak képzettsége; mióta működik az intézmény; a műsor/produkció/adás műsorterve, a kisebbségi nyelv, nyelvjárás aránya, a nyelvi színvonal biztosításának garanciái.

A program mellékleteként kötelezően csatolandó: (Ld. még AZ ADATLAP KITÖLTÉSE 9. pontja!)

szakmai referenciák, árajánlatok, műsorterv.

Nem támogatott költségek:

Étkezési költség, alkalmazottak bér- és járulékköltsége, közüzemi díj típusú kiadások, telefon- és postadíjak, karbantartások, javítások, külföldről érkező vendégcsoportok/résztevők útiköltsége, építési és felújítási költségek, jövedéki termékek (kávé, szeszesital, dohányáru), ékszer, dísz tárgyak, szerzői jogdíj (beleértve: alkotói díj, személyes hozzájárulás díja, felhasználási díj), technikai eszközök beszerzése, ösztöndíj, bútor, ruházat, valamint az előre nem tervezett költségek.

ANYANYELVŰ SZÍNHÁZI TEVÉKENYSÉG

A maximálisan igényelhető/nyújtható támogatás **500 000 Ft**
Beküldési határidő: 2006. július 31. Döntés: 2006. szeptember vége

Figyelem! Az V. Magyarországi Nemzetiségi Színházi Találkozó témakörben 2006-ban kiírt pályázat kedvezményezettje ugyanazon produkció megvalósítására támogatást itt nem igényelhet.

E témakörbe tartoznak: felnőtt és diák színjátszó csoportok **anyanyelvű** produkcióinak megvalósítása; az anyanyelven előadott színházi darabok színtartása, tájolása; szakmai képzések, tanulmányi utak.

A pályázás feltétele: Az anyanyelv használata

Az elbírálás szempontjai:

a színtársulat létszáma; a próbák helyszíne és gyakorisága; a társulat repertoárja; vendégszínészek, -rendezők; eddigi tevékenység; várható bevételek.

A program mellékleteként kötelezően csatolandó: (Ld. még AZ ADATLAP KITÖLTÉSE 9. pontja!)

a társulat aktuális, részletes munkaterve; az utaztatást lebonyolító intézmény/vállalkozó szolgáltatásra vonatkozó árajánlata (szállás- és útiköltségek); szakmai referenciák.

Nem támogatott költségek:

Étkezési költség, alkalmazottak bér- és járulékköltsége, közüzemi díj típusú kiadások, telefon- és postadíjak, karbantartások, javítások, építési és felújítási költségek, jövedéki termékek (kávé, szeszesital, dohányáru), ékszer, dísz tárgyak, szerzői jogdíj (beleértve: alkotói díj, személyes hozzájárulás díja, felhasználási díj), ösztöndíj, bútor (kivéve díszlet), ruházat (kivéve jelmez), valamint az előre nem tervezett költségek.

KÖZGYŰJTEMÉNY ANYANYELVŰ ÁLLOMÁNYÁNAK GYARAPÍTÁSA

A maximálisan igényelhető/nyújtható támogatás **300 000 Ft**
Beküldési határidő: 2006. július 31. Döntés: 2006. szeptember vége

E témakörbe tartoznak:

- az adott kisebbség anyanyelvén, ill. a cigány kisebbség esetében kizárólag romani és/vagy beás nyelven íródott könyvek, folyóiratok, kép- és hanghordozók beszerzése;
- múzeumok, galériák, helytörténeti kiállítások, levéltárak, faluházak kiállítási anyagának archiválása, gazdagítása;
- a közgyűjtemény elektronikus adatbázisának elkészítése, Internet-szolgáltatás igénybevétele a kisebbségi kultúra merítési bázisának bővítésére.

Az elbírálás szempontjai:

a beszerzés indokai; a már meglévő kisebbségi nyelvű könyvek aránya az állományban; a könyvtár, a kiállítás látogatottsága, vendégköre; a beszerzés, gyűjtés módja; a feldolgozandó állomány, adattömeg nagysága/jellemzői; az állományban meglévő kisebbségi művek aránya, a készítendő adatbázis erre vagy az egész állományra koncentrált; a kialakítandó adatbázis struktúrája (tartalmi elemek), célja, a megcélzott használói kör: munkatársak, látogatók; az adatbázis megjelenítése: pl. helyi hálózaton az intézményben, Interneten; adatbázis-frissítés; a látogatóknak ajánlott kisebbségi Internet-honlapok felsorolása.

A program mellékleteként kötelezően csatolandó: (Ld. Még AZ ADATLAP KITÖLTÉSE 9. pontja!)

a megvásárolandó könyvek, hanghordozók címlistája, árajánlat; a szállítást lebonyolító intézmény/vállalkozó árajánlata, adatbázis-készítésre és Internet-szolgáltatásra vonatkozó árajánlat.

Nem támogatott költségek:

Étkezési költség, alkalmazottak bér- és járulékköltsége, közüzemi díj típusú kiadások, telefon- és postadíjak, karbantartások, javítások, külföldről érkező vendégcsoportok/résztevők útiköltsége, építési és felújítási költségek, jövedéki termékek (kávé, szeszesital, dohányáru), ékszer, dísz tárgyak, szerzői jogdíj (beleértve: alkotói díj, személyes hozzájárulás díja, felhasználási díj), technikai eszközök beszerzése, ösztöndíj, bútor, ruházat, valamint az előre nem tervezett költségek.

FIGYELEM!

Az adatlap és a kitöltéséhez szükséges 6 oldalas útmutató (amely részletesen tartalmazza a pályázat benyújtásához szükséges tudnivalókat és a csatolandó dokumentumokat) beszerezhető a közalapítvány irodájában munkaidőben

(H-CS: 8-16 óra között, P: 8-14 óra között): Bp. V. ker., Október 6. u. 17. I. em.

Ha a pályázó postai úton kéri a pályázati anyagot, akkor C5-ös (közepes méretű),

a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válaszborítékot kérünk.

Levélcímünk: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25

Az adatlap és az útmutató leolvasható az alábbi Internet-címen is:

<http://web.t-online.hu/mnekk>

A pályázatot a 4 oldalból álló adatlapon, a csatolandó dokumentumokkal együtt ajánlott küldeményként

EGY eredeti példányban kell benyújtani a következő levélcímre: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25,

vagy személyesen: Bp. V. ker., Október 6. u. 17. I. em.

Tel./fax: 06-1/321-3352, 06-1/321-7364, 06-1/321-7370

Faxon, e-mail-en nem küldünk és nem fogadunk pályázati anyagot!

A beküldési határidő után benyújtott illetve postára adott pályázatokat a kuratórium nem bírálja el.

Fürtös Gusztáv:

Dugó király

Messze-messze, Nemtaláld országban, élt egyszer egy örökké haragos király, akit Dugó királynak hívtak. Azért hívták pedig Dugó királynak, mert igen apró volt – és mert igen apró volt, azért volt örökké haragos. Éjjel-nappal azon töprengett, hogy miképpen lehetne magasabb. Közele és távoli országokból egymás után hívatta magához a tudós orvosokat. De bármit is csináltak vele, nem tudták megnyújtani egy ujjnyival sem. Dugó király gyűlölte a szép, sudár termetű embereket, ezért környezetében mindenki meghajolva, görnyedten járt, sokan még a térdüket is meghajlították. Csak egyetlen ember tartotta mindig egyenesen magát, egyik apródja, Muksi, aki éppen olyan alacsony termetű volt, mint ő.

Történt pedig egyszer, hogy két, külföldi idegen kért bebocsátást a királyi palotába.

– Olyan csodakenőcsünk van – mondták –, amitől Őfelsége nőni fog, méghozzá egy egész arasznyit.

– Jól van – felelte vidáman Dugó király, – Ha munkátok sikerül, három-három zacskó arany üti a markotokat. Ráadásul még megsimogathatók kedvenc oroszlánomat, s mindezek felül, megkapjátok örökre egyik használt papucsomat is! Mikor fogtok munkához?

– Ma este bemegyünk Őfelségéhez, a hálószobába – hangzott a válasz – Arra kérjük, küldjön el mindenkit a közeléből, mert nem akarjuk, hogy ellessék a tudományukat. Így is történt. Az idegenek bezárták az ajtót, hogy senki se zavarja őket. Ezután levetkőztették a királyt, majd bekenték valamiféle kenőccsel. Most kezdődött a dolog komolyabbik része: dögönyözni, nyomkodni, csapkodni kezdték, de olyan erővel, hogy minden pocikája sajgott belé. Ennek végeztével megkínálták egy pohár borral.

– Ezt igya meg Felséged! Ez is a gyógyításhoz tartozik!

A ravasz idegenek előzőleg altatógyökereket áztattak a borba, és Dugó király, alighogy a poharat kiürítette, olyan mély álomba zuhant, hogy tizenkét ágyúlövés sem bírta volna felébreszteni. Csak erre várt a két csaló. Mert csalók voltak, amint ez mindjárt ki is derül.

Az egyik kis kézifűrésszel, melyet a táskájából vett elő, habozás nélkül fűrészelni kezdte az ágy, a szekrény, a székek

lábait. Ugyanakkor a másik a király ruhadarabjait vette kézbe, s ügyes és gyors mozdulatokkal fölvarrt az ujjukból, szárukból. Amikor elkészültek, Dugó királyt éktelenül rázogatták, a fülébe kiabáltak. Végre Őfelsége fölébredt. Föltápáskodott az ágyából, a két csaló pedig erősen meghajolva, felöltöztette. Ekkor Dugó király ámulva látta, hogy ruhája, melyet este vetett le magáról, már nem illik reá. De a szobáját is sokkal kisebbnek találta. Semmi kétség: magasabb lett. A csalók pedig nem győztek csodálkozni, de jó hangosan:

– De kicsi lett a kabát! – kiáltotta az egyik.

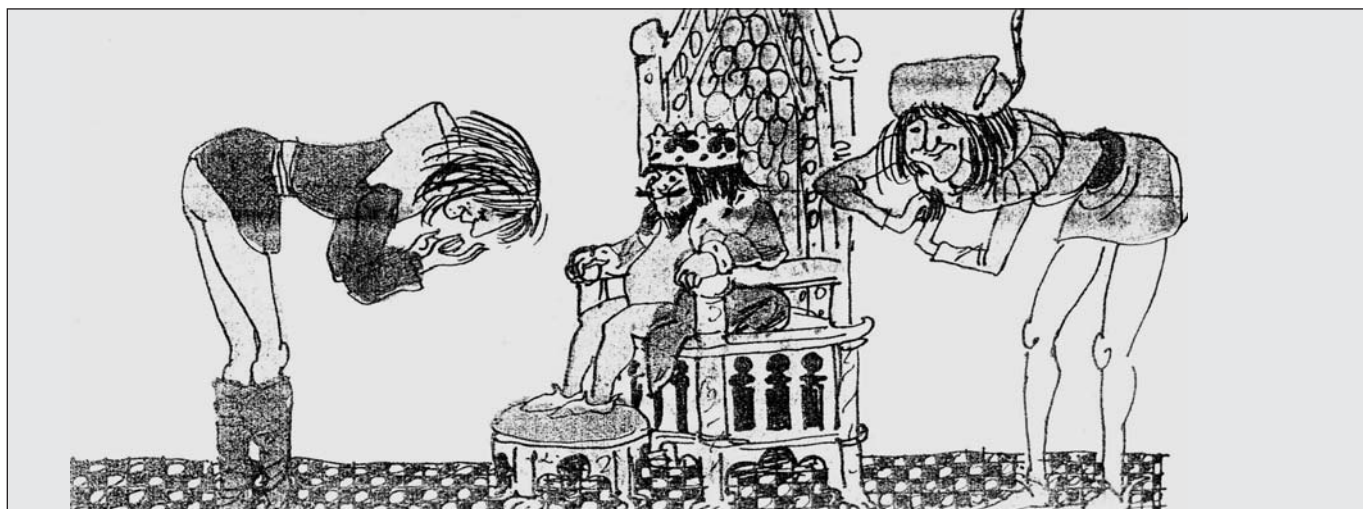
– De kicsi lett a nadrág! – kiáltotta a másik.

– De sokat nőtt Őfelsége! – kiáltották mind a ketten. Dugó király kimondhatatlanul boldognak érezte magát.

– Kiváló emberek vagytok! – mondta. – Itt a hat zacskó arany, nesztek! De várjatok! A papucsot is oda adom. Ágya alól egypár használt papucsot vett ki és a csalók kezébe nyomta.

– Az oroszlán megsimítását holnapra halasztjuk – folytatta Dugó király. – Akkor úgyis nagy ünnepséget tartok, s ott majd az udvari előkelőségek előtt is megdicsérlek benneteket.

...Néhány órával később három markos legény egy hatalmas oroszlánt vezetett kötélen a palota legdíszesebb termébe. A már egybegyűlt urak tarka öltözetű méltóságok izgatottan tárgyalták királyuk esetét. Végre megjelent Dugó király is, aki, amint belépett, igen furcsán kezdte érezni magát. Olyan nagynak látta az embereket, a tárgyakat, mindent, mint annak előtte. Hogy lehet ez? Mi történt? – töprengett olyan erősen, hogy a feje is megfájdult. Észrevette, hogy körülötte nagy sugdolózás folyik. Mikor aztán előke-rült Muksi, kedvenc apródja, nyomban összemérte vele magát, s mindjárt rájött a csalásra. Nem nőtt ő semmit, a két idegen becsapta. De hol van ez a két gazember? Kiadta a parancsot, hogy kerítsék elő őket, ha a föld alól is. A palota, az udvar minden zegét-zugát felkutatták, de sehol sem akadtak rájuk. Csupán egypár papucsot találtak a palotakapu kilincsére akasztva.

Fürtös Gusztáv:

Dugovosko kraj

Dur-dur, ande Chirakhes Them, trajilas jokhar jekh sagda xolyarnyiko kraj, kon Dugovo bushilas. Anda kodo bushilas Dugovo, ke zurales xurdo sas – thaj ke zurales xurdo, anda kodo sagda xolyarnyiko-j. Ratyasa-dyesesa pe kodo gindyisardaspe, sar shaj avlas maj ucho.

Anda pashutne thaj durutne thana pala jekhkaver akharardas peste le sastyaren. De vi akarso kerdine lesa, chi zhangline te lungosaren chi jekhe najesa. Dugovosko kraj xolyajdas pel shukar, uche manusha, anda kodo krujal leste sakon bandyindes phirdas, butzhene inke vi penge chang bandyardine. Feri jekh manush inkerdaspe sagda vortas, lesko jekh cino sluga, Mukshi, kon kesavo cino sas, sar voj.

Pecisajlas pale jekhvar, hoj duj strejina, anda kaver them, kamline t'aven andre andel krajjesko dyiz.

– Kesavo axtom drab siame – phendine –, sostar o Kraj barolas.

– Mishto-j – phendas losshales Dugovosko kraj, – te tumari butyi lashi avla, do tumenge trin-trin sukulecura somno. Pala kodo shaj shimogatin mure levos thaj inke tumenge dav vi muri dulmutani shlyappi. Kana len te keren butyi?

– Adyes ratyine zhas ko Kraj, ande ratyaki soba – phende von. – Pe kodo mangasles, te bishavel sakas anda pashal, ke chi kamas te dikhen amaro zhanipe. Vi kade kerdyilas. Le strejina phangle o vudar, hoj khonyik te na nashavenle. Pala kado nandyarde le krajjes, maj makhle le krajjes varisoske drabesa. Akanak kezdisardas e chachi butyi: line te pizdkeren, te maren, de kesavo zurales, hoj dukhajle leske kokala. Pala kodo imbisarde jekh taxtaj molyasa.

– Te pes kadi Kraja! Vi kadi si ko sastyaripe!

Le buzhangle strejina anglunes lyindraleli rikita kindyarde andej mol, thaj Dugovosko kraj, pala kodo, hoj e mol pilas sutas. Pe kado azhukarde le duj xoxamne. Ke xoxamne sas, maj vi tume zhanen.

O jekh cine vasteske firizesa, so anda peski trasta las opre, las te shinel le patoske, le shifonyeske, le skaminenge

punre. Udyanatunchi o kaver le krajjeske gada las ande pesko vast thaj sigo opre sudas anda lengi baj, anda lengi huruj. Kana gata kerdyile, Dugovoske krajjes zurales line te kinkeren, ande leske kan chingarde. O kraj trazilas. Ushtyilas opre anda o pato, le duj xoxamne apol zurales bandyindes, uradasle. Pe kado Dugovosko kraj chudaspe thaj dikhlas, hoj leske gada, so ratyine tele las pa leste, aba naj lasho pe leste. De vi leski soba majcineske dikhlas. Naj pushipe: maj ucho avilas. Le xoxamne zurales chudisardinepe, de zurales glassoskes:

– De cino avilas o zubuno! – chingardas o jekh.

– De cini avilas e kalca! – chingardas o kaver.

– De but barilas Kraja! – chingarde selduj. Dugovosko kraj zurales baxtaleske hatyardaspe.

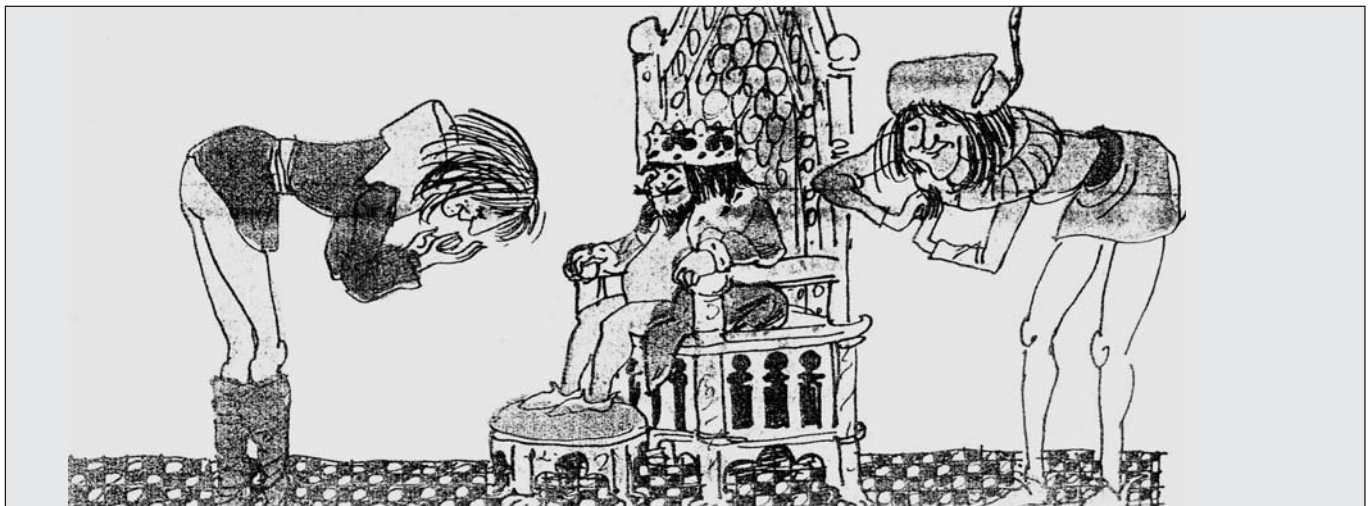
– Lashe manusha san! – phendas. Kathe-j shov sukulecura somno, le! De azhukaren! Vi e shlyappi kothe dav. Telal lesko pato jekh par hasnisarde shlyappa las opre thaj andel xoxamnengo vast das.

– Le levos maj tehara simogatisaren. – phendas Dugovosko kraj. – Atunchi vi kode baro dyes inkra, vi kothe maj vi angla la avlinake bare manusha asharav tumen.

... Unyi chasonca majpalal trin zurale shave jekhe pogane levos tradine pe shelo andel dyizeski legmajshukar sobi. Le raja pa kodo vorbisarde, so pecisajlas lenge krajesa. Akanak avilas vi Dugovosko kraj, kon, sar andre ushtyilas, nasules hatyardas pes. Kesave bareske dikhlas le dyelura, sar dulmut. Sar shaj kodo? So pecisajlas? – gindyisardaspe zurales, hoj las te dukhal lesko shero. Sama las, hoj krujal leste vorbisaren le manusha. Kana avilas o Mukshi,

Lesko cino lasho sluga, kethane zumadas pes lesa, atunchi hatyardas, xoxadeles. Chi barilas voj khanchi, le strejina xoxadine. De kaj si le duj xoxamne? Phendas peske manushengete roden le duje nasule manushen! Chi rakhle len chi ando dyiz, chi andej avlina. Feri jekh par shlyappi rakhline pel dyizesko vudar.

Fordította: Géczy József

L. D. Horoszkóp

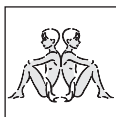
2006. június

KOS (III.21.-IV.20.) – Igazi rohanós napokra számíthat. Szerencsére az esetek többségében jól viseli a hirtelen változásokat. Csak nagy körültekintéssel kerülhet el egy családi viszályt vagy szerelmi csalódást! Tanácsos ebben az időszakban kerülnie minden jogi vagy személyes természetű vitát. Anyagi téren viszont eloszanak a viharfelhők. A szerelemben készüljön fel arra, hogy nem minden alakul úgy, ahogy eltervezte, ami azonban nem jelent feltétlenül kedvezőtlen fordulatot...

BIKA (IV. 21.-V. 20.) – Megtalálhatja az utat a nagyobb személyi és spirituális szabadság felé! Érdeklődése megnő a világ dolgai iránt. Valaki, akivel a munkája során kerül kapcsolatba, tudomására hozza, hogy csodálatos és erős vonzalmat érez ön iránt. Legyen kedves hozzá és beszélgessen sokat vele, mert lehet, hogy éppen ő lesz az a személy aki fordulatot hoz az életébe. Készüljön fel rá lelkiileg, hogy hamarosan életreszóló döntéseket kell hoznia, amelyek miatt jó időre felkavarodnak nyugalmas hétköznapijai...

IKREK (V. 21.-VI. 21.) – Ez az időszak új lendületet ad az ikrek jegy szülőtteinek, így vidám hangulatban, és eredményesen végezheti a dolgát! Egy kedvező utazási ajánlatra ne mondjon nemet, kellemes élményekben lesz része, ráadásul egy fontos, új ismeretségre is szert tehet az út során. A szerelmi életét inkább a hirtelen és gyakori érzelmi ingadozások jellemzik majd, mint a stabilitás!

RÁK (VI. 22.-VII. 22.) – Legszívesebben otthagyná jelenlegi munkáját, de még nem tudja, hogy merre lépjen

tovább! Fontolja meg mit tesz és ne engedje ki kezéből az események irányítását. Különösen a pénzügyekre figyeljen s időben tegyen eleget a kötelezettségeinek, különben komoly bajba kerülhet. Sok segítségre számíthat az egyik szomszédjától és egy régi barátjától, de ne vegye eleve természetesnek, hogy majd támogatják önt.

OROSZLÁN (VII. 23.-VIII. 23.) – Hiába kap igazáról néha visszaigazolást, ne gondoljon mindig csak rosszindulatúan másokra, és ne csak a hibáikra koncentráljon! Épp elég nagy feladat lenne a saját hibáinak kijavítása, igyekezzen inkább azokkal törődni! Egy fiatalabb rokona révén új taggal bővül, gyarapodik a családja, akivel a kezdettől nem lesz valami jó a kapcsolata. Ez a helyzet idővel kiélezheti a családi ellentéteket, ezért jó lenne, ha türelmesebb és megértőbb lenne...

SZÜZ (VIII. 24.-IX. 23.) – Nemcsak a szerelemben, hanem a munkában is mesternek bizonyul! Kitérő lehetőségei lesznek arra, hogy olyan feladatokat vállaljon el, amelyek által megvalósíthatja régi terveit! Higgyen magában és abban, hogyha szíve útját követi, akkor semmi rossz nem történhet önnel. Akármilyen vállalkozásba kezd ezekben a hetekben az biztos, hogy eredményes lesz!

MÉRLEG (IX. 24.-X. 23.) – Sok gondot fog okozni párjával való kapcsolata, főleg érzelmi téren. Úgy véli mind gyakrabban mutatja új, nem éppen előnyös oldalát. Sokszor vad és kiszámíthatatlan módon viselkedik, bár ezt eddig is tudta róla, hogy nehezen viseli a kötöttségeket. Próbálják meg mihamarabb tisztázni a változás okát, mert még az is kiderülhet, hogy önben van a hiba, és ön változott meg!

SKORPIÓ (X. 24.-XI. 22.) – Különös módon egyáltalán nem úgy alakulnak a dolgai, ahogy eltervezte, mégis egyértelműen kedvező változások mennek végbe az életében! Alkalma lesz bebizonyítani, hogy rátermett, eredeti személyiség és ezáltal azokkal megszeretheti magát, akikkel eddig hűvösebb volt a

viszonya. Pénzügyekben saját magát óvja meg a csalódásoktól azzal, ha nem táplál hamis illúziókat egy személy iránt. Szerelmi téren fordulatokban gazdag lesz ez az időszak...

NYILAS (XI. 23.-XII. 21.) – Bizonyos esetekben nehéz visszafogottan reagálnia a kritikákra, különösen, ha igazságtalannak érzi azokat! Az ingerült reakciók azonban semmiképp nem segíthetnek a helyzeten. Ebben a hónapban több munkahelyi, családi konfliktussal is meg kell birkóznia! Szerelmi életében viszont hosszú idő után végre teljesülnek a vágyai...

BAK (XII. 22.-I. 20.) – Remek ötletek jutnak eszébe ebben az időszakban és partnerével összefogva lesz elég ereje és kitartása a megvalósításukhoz is, így közösen arathatják le az ön szorgalmának gyümölcsét! A bak jegy szülőttei meglehetősen praktikusnak gondolkoznak a hétköznapi dolgokban is. Hasznát vehetik ennek például új házuk berendezésénél, és az öltözködés terén is. Ugyan nem a ruha teszi az embert, azonban bizonyos helyzetekben érdemes és kell is változtatni az öltözködésén, és önnek erre most jó oka van...

VÍZÖNTŐ (I. 21.-II. 19.) – Komoly problémája adódik abból, hogy túlságosan alábecsült egy fiatal személyt, akinek a függetlenségi vágya és intelligenciája magasabb szinten áll, mint azt gondolta! Mentségére szól, hogy meglepetésverte az illető viselkedést, amely semmit sem árult el abból, ami milyen lakozik a lelkében. Ám így sem lett volna szabad erőszakosan befolyásolnia. Előbb nyerjen betekintést mások gondolataiba, csak utána álljon elő a véleményével.

HALAK (II. 20.-III. 20.) – A kapcsolataiban lehetőleg kerüljék a hevességet, veszekedéseket, az ítélkezést, a haragot, és egyéb önmagukra is káros cselekedeteket! A valódi szeretet nem múlik el, és egy ember természete sem cserélődik ki egy pillanat alatt, csakis az eddig hamis elképzelésekről hullhat le a lepel ilyen gyorsan. Merjen szembenézni a dolgokkal, és ne féljen az idő múlásától sem...

Oroszország fasizálódásától tart az Amnesty International

Az Amnesty International május 4-ei jelentése szerint egyre több faji indíttatású támadást követnek el az Oroszországi Föderáció területén, a hatóságok pedig eltűrik ezeket, az ilyen bűncselekmények többségét a rendőrség és az ügyészség nem faji indíttatású bűncselekményként, hanem huliganizmusként regisztrálja.

Az oroszországi újfasizmust serkenti a mind gyakoribb és sokszor halálos végű rasszista támadások hatósági eltűrése – áll az Amnesty International Londonban kiadott átfogó tanulmányában. A jelentés idézi az orosz Sova Információ Elemző Központ adatait, amely szerint 2005-ben 28 rasszista indíttatású gyilkosságot és 366 támadást követtek el.

Az AI „Elszabadult Rasszista Erőszak” címet viselő tanulmánya rámutat arra, hogy valószínűleg a valódi esetek száma ennél jóval magasabb, hiszen amikor ilyen támadásokról érkezik bejelentés, a rendőrség és az ügyészség nem faji indíttatású bűncselekményként, hanem huliganizmusként regisztrálja. A jelentés az afrikai, ázsiai, közel-keleti és latin-amerikai külföldi diákok, menekültek, valamint a közép-ázsiai és kaukázusi etnikai csoportok, valamint a roma és zsidó közösségek ellen elkövetett erőszakot tanulmányozza az Orosz Föderációban.

Idegengyűlölet

A világ legnagyobb emberi jogi szervezetének jelentése szerint a fajgyűlölet vezérelte gyilkosságok, fizikai bántalmazások és megkülönböztetések egyre nagyobb számban fordulnak elő Oroszországban, és az orosz kormány – amely az idén a nyolc vezető ipari hatalom (G8) soros elnöke, és éppen átvenni készül az Európa Tanács elnö-

ki posztját a következő fél évre – nem lép fel hatékonyan az idegengyűlölet és az intolerancia ellen. Az AI szerint a föderációs kormány kudarcot vallott az idegengyűlölet visszaszorításában. A jelentés beszámol az orosz hatóságok eredménytelenségéről a faji indíttatású támadások megelőzésében, valamint a hatóságok kudarcáról ezen ügyek kivizsgálásában és a támadók perbe fogásában. „Felszólítjuk az Oroszországi Föderáció kormányát, hogy ne tűrje meg a rendőrség és az ügyészség passzivitását a rasszista támadások ügyében. Mint a G8 elnöki posztját betöltő és az Európa Tanács elnökségének várományosa, nem engedheti meg magának, hogy országában a hatóságok szemet hunyjanak az emberi jogokat súlyosan sértő bűncselekmények felett” – jelentette ki **Fodor Márk**, az AI magyarországi igazgatója.

150 szélsőséges csoport

Az emberi jogi szervezet szerint a rasszista támadások elkövetői sok esetben jól szervezett, fajgyűlölő, újfaszista és erőszakos ideológiákat követő csoportok tagjai. Hivatalos adatok szerint Oroszországban 150 szélsőséges csoport működik mintegy ötezer taggal, de nem kormányzati szervezetek e csoportok tagjainak számát 50 ezerre teszik – írta az Amnesty International, megjegyezve, hogy a rasszizmus kutatásával fog-

lalkozó, illetve az ellene fellépő magánszemélyek élete is valós veszélyben forog. A jelentés szerint az erőszakcselekmények az orosz társadalom sok rétegében mélyen gyökerező intolerancia és idegengyűlölet legláthatóbb megnyilvánulásai közé tartoznak. A fajgyűlölet vezérelte bűncselekmények eltűrése azonban csak serkenti a szélsőséges idegengyűlöletet és az újfasizmust Oroszországban – áll az AI tanulmányában.

Üldöztetés

A jelentés szerint a csecsen fegyveres ellenálló csoportoknak tulajdonított, civilek ellen elkövetett nagyszabású támadások nyomán a csecsenek és más észak-kaukázusi kisebbségek üldöztetést szenvednek. Mivel ezek a kisebbségek jól láthatóan megkülönböztethetők az oroszoktól, tagjaik különösen ki vannak téve „a terror elleni harc” jegyében végrehajtott helyszíni okmányellenőrzésnek vagy rendőrségi zsarolásnak. Helyszíni felmérések szerint a nem szláv kinézetűeknek tavaly 21-szer nagyobb esélyük volt arra, hogy a moszkvai metróban okmányellenőrzésre megállítsák őket, mint a szláv kinézetűeknek – áll az AI-jelentésben.

A szervezet szerint eljött az ideje, hogy az orosz kormány átfogó országos tervet dolgozzon ki a rasszizmus elleni harc előtérbe helyezésére.

Pillanatképek
Szécsi Magda: „A különleges fekete pillangó”
című zenés mesejátékából
Fotó: Csabai István